

Ključne prepreke razvoju poduzetništva u Republici Hrvatskoj

Hovorka, Joško

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:148:770813>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported/Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-08**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet
Specijalistički diplomski stručni studij

**KLJUČNE PREPREKE RAZVOJU
PODUZETNIŠTVA U REPUBLICI HRVATSKOJ**

Diplomski rad

Joško Hovorka

Zagreb, lipanj, 2019.

Ekonomski fakultet
Specijalistički diplomski stručni studij

**KLJUČNE PREPREKE RAZVOJU
PODUZETNIŠTVA U REPUBLICI HRVATSKOJ**

Diplomski rad

Mentor: doc. dr. sc. Mladen Turuk

Student: Joško Hovorka

JMBAG: 0067491415

Zagreb, lipanj, 2019.

JOŠKO HOUBRKA

Ime i prezime studenta/ice

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je DIPLOMSKI RAD

(vrsta rada)

isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Student/ica:

U Zagrebu, 20.09.2019.

Joško Houbka
(potpis)

SAŽETAK I KLJUČNE RIJEČI

Mala i srednja poduzeća su ključna za razvoj gospodarstva svake zemlje. Uzmemo li u obzir kako ona čine preko 99% svih poduzeća u Republici Hrvatskoj bitno im je posvetiti veću pažnju. Isto tako, bitno je vidjeti prepreke s kojima se ona susreću u svome poslovanju. Cilj ovog rada je identificirati i analizirati ključne prepreke s kojima se mala i srednja poduzeća susreću. Nadalje, potrebno je vidjeti koja je uloga države u rješavanju tih prepreka. Izrazito je bitna i poslovna okolina u kojoj posluju mala i srednja poduzeća te djeluje li ona stimulirajuće ili destimulirajuće na poduzetništvo u Republici Hrvatskoj. U ovom radu se obrađuju podaci o lakoći poslovanja te se isti uspoređuju sa zemljama u okruženju.

U skladu s prethodno navedenim informacijama i ciljevima korišteni su sekundarni izvori podataka kao što su knjige, znanstveni članci, intervjui, prethodna istraživanja te akcijski planovi i državne strategije. Također, provedeno je istraživanje na 40 malih i srednjih poduzeća s ciljem dobivanja primarnih podataka o preprekama u razvoju s kojima se ona susreću. Rezultati istraživanja pokazali su kako su ključne prepreke za razvoj poduzetništva preveliko administrativno i porezno opterećenje te nepostojanje volje od strane države da se poslovna okolina učini naklonjenijom poduzetnicima.

Ključne riječi: mala i srednja poduzeća, prepreke, Republika Hrvatska, poslovna okolina, razvoj

SUMMARY AND KEY WORDS

Small and medium-sized enterprises are key to developing each country's economy. Considering that they account for over 99% of all companies in the Republic of Croatia, it is important to pay more attention to them. It is also important to see the obstacles they face in their business. The aim of this paper is to identify and analyze the key obstacles that SMEs face. Furthermore, it is necessary to see what the role of the state is in addressing these obstacles. The business environment in which small and medium-sized enterprises operate is also very important and whether it is stimulating or disincentive to entrepreneurship in the Republic of Croatia. Also, this paper deals with the ease of doing business data and compares it with the surrounding countries.

In line with the information and objectives outlined above, secondary sources of information such as books, scientific articles, interviews, previous research, action plans and national strategies have been used. A survey was also conducted on 40 SMEs with the aim of obtaining primary data on the obstacles they face. The results of the research showed that the key obstacles to the development of entrepreneurship are too much administrative and tax burden and the lack of willingness on the part of the state to make the business environment more favorable to entrepreneurs.

Key words: small and medium-sized enterprises, obstacles, Republic of Croatia, business environment, development

SADRŽAJ

SAŽETAK I KLJUČNE RIJEČI	I
SUMMARY AND KEY WORDS.....	II
1.UVOD.....	1
1.1. Predmet i cilj rada	1
1.2. Izvori i metode prikupljanja podataka.....	2
2. VAŽNOST MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA ZA RAZVOJ REPUBLIKE HRVATSKE	3
2.1. Uloga malih i srednjih poduzeća u razvoju gospodarstva Republike Hrvatske.....	3
2.2. Poduzetnička aktivnost u republici Hrvatskoj	5
2.2.1. Individualni atributi potencijalnih poduzetnika	6
2.2.2. Rana poduzetnička aktivnost.....	8
2.2.3. Analiza odraslih poduzeća	9
2.3. Poduzetnička okolina u Republici Hrvatskoj	10
3. PREPREKE ZA RAZVOJ MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA U REPUBLICI HRVATSKOJ	13
3.1. Uloga i doprinos države u razvoju malih i srednjih poduzeća	13
3.2. Identifikacija i analiza glavnih prepreka koje sprječavaju razvoj poduzetništva.....	24
3.3. Usporedba s državama u okruženju to s ostatkom Europske unije	30
4. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE KLJUČNIH PREPREKA JAČEM RAZVOJU PODUZETNIŠTVA U REPUBLICI HRVATSKOJ	36
4.1. Metodologija istraživanja	36
4.2. Rezultati istraživanja.....	37
4.3. Ograničenja u istraživanju	47
5.ZAKLJUČAK.....	48
POPIS LITERATURE	49
POPIS SLIKA	52
POPIS TABLICA	53
PRILOZI	54

1.UVOD

Mala i srednja poduzeća danas su jedan od najvažnijih generatora gospodarskog razvoja svake zemlje. S obzirom na činjenicu kako u Hrvatskoj od ukupnog broja poduzeća preko 99% otpada na mala i srednja važno je vidjeti koje su to prepreke s kojima se susreću u svom svakodnevnom poslovanju. Isto tako, važno je vidjeti koliki je njihov utjecaj na cjelokupno gospodarstvo, zaposlenost te kakvo je poduzetnička okolina u kojoj oni djeluju. Nadalje, kroz ovaj rad ustanovit će se i uloga države u poslovanju malih i srednjih poduzeća te će se vidjeti na koji način država pomaže ili odmaže u rješavanju prepreka malih i srednjih poduzeća. Provest će se i empirijsko istraživanje o preprekama u poslovanju te će se iz prve ruke vidjeti s kojim se preprekama susreću mala i srednja poduzeća u svojem poslovanju.

1.1.Predmet i cilj rada

Povezivanje poduzetništva s ekonomskim razvojem ima svoje duboke korijene, stoga je poduzetništvo tijekom vremena postalo predmet brojnih znanstvenih i stručnih istraživanja.¹ Glavni cilj rada je analizirati prepreke s kojim se susreću mala i srednja poduzeća u svom poslovanju. Analizirat će se koja su to područja koja najviše sprječavaju razvoj poduzetništva u Republici Hrvatskoj. Promatrat će se kako su se prepreke pojavljivale i kako su postajale sve veći teret za poduzetnike koji su se s njima svakodnevno susretali. Isto tako, pažnja će biti usmjerana na državu, odnosno na njene akcijske planove kojima se prepreke pokušavaju smanjiti ili otkloniti. Nadalje, istražiti će se i mišljenje poduzetnika kroz anketni upitnik te vidjeti koje su to stvari koje bi njima olakšale poslovanje i poboljšalo njihovu konkurentnost. Osim glavnog cilja opisat će se i sporedni ciljevi rada, a to su:

- Poduzetnička aktivnost u Republici Hrvatskoj
- Poduzetnička okolina u Republici Hrvatskoj
- Dosadašnja istraživanja o preprekama u poslovanju
- Utjecaj države u otklanjanju prepreka u poslovanju
- Usporedba s državama u okruženju

¹ Jašarević, F. i Kuka, E. *Poduzetništvo i ekonomski razvoj države*, Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=222275 29.07.2019.

1.2. Izvori i metode prikupljanja podataka

U svrhu pisanja ovog rada koristit će se sekundarni izvori podataka kao što su knjige, znanstveni članci, intervjui, internetski izvori te prijašnja istraživanja. Sekundarni izvori podataka koji će se koristiti blisko su povezani s tematikom rada te će uglavnom služiti za teorijski dio rada. Također, provede će se empirijsko istraživanje među malim i srednjim poduzećima s ciljem prikupljanja primarnih podataka te pobliže upoznavanje s preprekama s kojima se susreću u poslovanju.

2. VAŽNOST MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA ZA RAZVOJ REPUBLIKE HRVATSKE

Gotovo u svim analizama procesa tranzicije mala poduzeća apostrofiraju se kao snaga koja u najvećoj mjeri može omogućiti kvalitetnu i brzu promjenu gospodarske strukture neke nacionalne ekonomije u tranziciji.² Republika Hrvatska je nakon ratnih zbivanja 90ih godina prolazila kroz proces ekonomske tranzicije, odnosno prelaska s planske na tržišnu ekonomiju. Tih se godina značajno počinju razvijati mala i srednja poduzeća čemu je pridonio i vrlo neefikasan model vlasničke transformacije odnosno privatizacije.³ Koliko je neefikasan i loš bio proces privatizacije govori i nam i činjenica da se, nakon donošenja Zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije, u državni ured dostavilo 1357 zahtjeva za pokretanje procesa revizije u 927 dioničkih društava.⁴ Kako su mala i srednja poduzeća u to doba bila u snažnoj ekspanziji javljale su se i pozitivne gospodarske implikacije koje su utjecale i na cjelokupni razvitak republike Hrvatske. Neke od najvažnijih su: smanjivanje marži (zbog porasta konkurencije), porast bogatstva ponude, racionalizacija poslovanja, porast kvalitete usluga i uvažavanje potrošača.⁵ Danas su mala i srednja poduzeća važnija nego ikad prije jer su ona generator razvoja zemlje u ekonomskom, ali i u svakom drugom pogledu. Važnost poduzetništva za gospodarstva u cijelom svijetu proizlazi iz činjenice da mala i srednja poduzeća zapošljavaju oko 60% svih zaposlenika.⁶ Međutim, pred njima postoje brojne prepreke o kojima ćemo detaljno govoriti u sljedećim poglavljima.

2.1. Uloga malih i srednjih poduzeća u razvoju gospodarstva Republike Hrvatske

Kako bi se iskoristile prednosti malih i srednjih poduzeća mora se organizirati rad državne uprave i potpornih poduzetničkih institucija. 2002. godine donošenjem Zakona o poticanju razvoja malog gospodarstva stvorena je pravna osnova za provedbu mjera za poticanje razvoja i srednjeg poduzetništva i obrta.⁷ U republici Hrvatskoj u 2017. godini ukupan broj

² Škrtić, M. i Vouk, R. (2005) *Osnove poduzetništva i menadžmenta*, Zagreb: Katma d.o.o., str. 97.

³ Škrtić, M. i Vouk, R. (2005) *Osnove poduzetništva i menadžmenta*, Zagreb: Katma d.o.o., str. 97 – 98.

⁴ Škrtić, M. i Vouk, R. (2005) *Osnove poduzetništva i menadžmenta*, Zagreb: Katma d.o.o., str. 97 – 98.

⁵ Škrtić, M. i Vouk, R. (2005) *Osnove poduzetništva i menadžmenta*, Zagreb: Katma d.o.o., str. 101.

⁶ Udovičić, A. (2011) *Malo i srednje poduzetništvo u Hrvatskoj s osvrtom na obiteljsko poduzetništvo*, Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/130171> 22.07.2019.

⁷ Kolaković, M. (2006) *Poduzetništvo u ekonomiji znanja*, Zagreb: Sinergija d.o.o., str. 98

poduzeća, bez obzira na vrstu i veličinu, iznosio je 120.081. Od toga su mala i srednja poduzeća činila 99,7%.⁸ Samom tom činjenicom ističe se važnost i uloga malih i srednjih poduzeća, kao i utjecaj koji imaju na razvoj gospodarstva Republike Hrvatske. Kako na mala i srednja poduzeća otpada 99,7% svih poduzeća potrebno ih je i pojmovno odrediti. Prema preporuci Europske komisije osnovni kriteriji za određivanje su: zbroj bilance, godišnji promet i prosjek zaposlenih.⁹

Tablica 1: Mjerila veličine poduzeća po preporukama Europske komisije

Poduzeća		
Osnovni kriterij	Mala	Srednja
Zbroj bilance	5.000,000 Eura	27.000,000 Eura
Godišnji promet	7.000,000 Eura	40.000,000 Eura
Prosjek zaposlenih	do 50	do 250

Izvor: Izrada autora prema Škrtić, M. i Vouk, R. (2005) *Osnove poduzetništva i menadžmenta*, str. 85

Primjetan je porast broja malih i srednjih poduzeća iz godine u godinu. Tako je u 2017. godini zabilježen porast mikro i malih poduzeća za 4,9%, a srednjih poduzeća za 3,9%.¹⁰ Iz toga proizlazi utjecaj i važnost koju mala i srednja poduzeća imaju kada su u pitanju zaposlenost, prihod te izvoz, što možemo vidjeti u tablici u kojoj su prikazani podatci za 2017. godinu.:

⁸ Alpeza, M., Oberman, M. i Has, M. (2018) *Izvešće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2018.*, Zagreb: CEPOR, str. 9. Dostupno na: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/03/SME-report-2018-HR.pdf> 22.07.2019.

⁹ Škrtić, M. i Vouk, R. (2005) *Osnove poduzetništva i menadžmenta*, Zagreb: Katma d.o.o., str. 85 – 86.

¹⁰ Alpeza, M., Oberman, M. i Has, M. (2018) *Izvešće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2018.*, Zagreb: CEPOR, str. 9. Dostupno na: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/03/SME-report-2018-HR.pdf> 23.07.2019.

Tablica 2: Veličina poduzeća i zaposlenost, ukupan prihod i izvoz u 2017. godini

Ekonomski kriterij valorizacije sektora	Veličina poduzeća			
	Mikro	Mala	Srednja	Velika
Broj zaposlenih	242.867	229.752	173.713	236.552
Zaposlenost (udio)	27,50%	26%	19,70%	26,80%
Ukupan prihod (mil.kn)	94.384	161.307	148.281	274.423
Ukupan prihod (udio)	13,90%	23,80%	21,90%	40,50%
Izvoz (000 kn)	10.121.387	26.989.911	35.254.300	65.477.447
Izvoz (udio)	7,30%	19,60%	25,60%	47,50%

Izvor: Izrada autora prema Analizi financijskih rezultata poduzetnika RH u 2017. godini, FINA, 2018.

Iz podataka u tablici možemo zaključiti kako velika poduzeća ostvaruju prihode i imaju izvoz kao mala i srednja poduzeća zajedno. Ovi podaci ukazuju na, još uvijek, lokalnu orijentiranost malih i srednjih poduzeća te nedovoljno iskorišten potencijal u području internacionalizacije poslovanja i iskorištavanja potencijala koje pruža jedinstveno tržište Europske unije.¹¹

2.2. Poduzetnička aktivnost u republici Hrvatskoj

Poduzetništvo obuhvaća niz aktivnosti koje se svode na osnivanje, formiranje i upravljanje poduzećem uz to poduzetnik mora biti sposoban percipirati prilike te biti spreman na inovativna rješenja.¹² Za poduzetničku aktivnost vrlo je važno opće poduzetničko okruženje u koje ubrajamo političke, ekonomske, sociokulturne, tehnološke, pravne i etičke faktore koji utječu na poslovanje poduzeća.¹³ Za potrebe opisivanja poduzetničke aktivnosti najvećim dijelom koristit ćemo se podacima GEM istraživanja. Global Entrepreneurship Monitor (GEM) najveće je svjetsko empirijsko istraživanje poduzetničke aktivnosti. GEM istraživanje prati poduzetničku aktivnost na individualnoj razini (uzorak ispitanika za Hrvatsku: 2000) i poduzetničku okolinu kroz faze poduzetničkog ponašanja (od prepoznavanja poslovnih

¹¹ Alpeza, M., Oberman, M. i Has, M (2018) *Izveštće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2018.*, Zagreb: CEPOR, str. 11. Dostupno na: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/03/SME-report-2018-HR.pdf> 23.07.2019.

¹² Kovačević, B. (2001) *Osnove poslovne ekonomije*, Zagreb: Mikrorad

¹³ Škrčić, M. i Mikić, M. (2011) *Poduzetništvo*, Zagreb: Sinergija d.o.o., str. 39

prilika, preko namjera, do pokretanja i rasta poslovnog pothvata te izlaska iz poduzetničke aktivnosti) i kroz obilježja poduzetničkog ponašanja (kompetencije, strah od promašaja, društveni status).¹⁴

2.2.1. Individualni atributi potencijalnih poduzetnika

U GEM konceptualnom okviru individualni atributi, o kojima ovisi izgradnja poduzetničkog kapaciteta pojedinaca, identificirani su kao:¹⁵

- Percepcija o prilikama
- Percepcija o vlastitim vještinama i znanjima za pokretanje poslovnog pothvata
- Percepcija o namjerama za pokretanje poslovnog pothvata
- Strah od promašaja

Tablica 3: Percepcija o prilikama za pokretanje poslovnog pothvata - %

Godina	Hrvatska	EU	
		Prosjek/najviši	Rang Hrvatske
2016.	24,6	36,7 78,5 Švedska	19/22
2017.	33,6	42,6 79,5 Švedska	13/18
2018.	33,1	44,2 81,6 Švedska	14/17

Izvor: Izrada autora prema Singer, S. et al. (2018) Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?, str. 21

Prema podacima iz tablice možemo zaključiti kako Hrvatska u percipiranju prilika zaostaje za prosjekom Europske unije, dok se sa zemljama kao što je Švedska ne možemo ni uspoređivati. Ono što bi pridonijelo boljem percipiranju prilika za pokretanjem poduzetničkog pothvata svakako bi bilo uvrštavanje poduzetništva kao predmeta u osnovnim školama u primjerenom obliku. Najveći dio sredstava troši se na razvoj neformalnog obrazovanja, a manji dio na aktivnosti koje potiču razvoj učenja za poduzetništvo u svim razinama formalnog

¹⁴ Knežević, D. i Žiljak, N. (2018) *Analiza poduzetništva u Republici Hrvatskoj i usporedba s izabranim zemljama svijeta*, Dostupno na <https://hrcak.srce.hr/213877> 23.07.2019.

¹⁵ Singer, S. et al. (2018) *Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?*, Zagreb: CEPOR, str. 21. Dostupno na <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2018/05/GEM-2017-za-web-FINAL.pdf> 23.07.2019.

obrazovanja.¹⁶ Isto tako prema izvješću Europske komisije iz 2008. Godine glavne preporuke nalažu uključivanje poduzetništva u primarno, sekundarno i visoko obrazovanje.¹⁷

Tablica 4: Percepcija o osobnim sposobnostima za pokretanje poslovnog pothvata - %

Godina	Hrvatska	EU	
		Prosjek/najviši	Rang Hrvatske
2016.	50,2	43,7 60,2 Poljska	19/32
2017.	50,8	44,0 53,3 Slovenija	14/26
2018.	52,3	44,4 53,3 Slovačka	9/31

Izvor: Izrada autora prema Singer, S. et al. (2018) Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?, str. 22

Podatci u tablici nam pokazuju kako smo po percepciji o vlastitim sposobnostima za pokretanje poslovnog pothvata iznad prosjeka Europske unije, što je zanimljivo ako pogledamo tablicu broj 3 koja nam pokazuje kako smo u percipiranju poslovnih prilika daleko ispod prosjeka Europske unije. Stoga se možemo zapitati kako to da oni koji misle da su sposobni pokrenuti poslovni pothvat ne vide poslovnu priliku - zato što prilika nema ili ih ne znaju prepoznati. To dalje otvara pitanje kako obrazovni sistem doprinosi osposobljenosti u prepoznavanju prilika.¹⁸

Tablica 5: Percepcija o poduzetničkim namjerama - %

Godina	Hrvatska	EU	
		Prosjek/najviši	Rang Hrvatske
2016.	22,3	14,8 23,5 Poljska	2/22
2017.	22,8	13,8 22,8 Hrvatska	1/18
2018.	22,4	13,6 22,4 Hrvatska	1/17

Izvor: Izrada autora prema Singer, S. et al. (2018) Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?, str. 24

Analizirajući podatke iz tablice 3, 4 i 5 možemo zaključiti sljedeće: ispodprosječno prepoznavanje prilika, iznadprosječna uvjerenost o vlastitim sposobnostima za pokretanje

¹⁶ Kraljić, T. (2012) *Važnost učenja za poduzetništvo u uvjetim velikih strukturnih promjena hrvatskog gospodarstva i poslovanja na jedinstvenom tržištu Europske unije*, Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=192326 27.07.2019.

¹⁷ Česnik, M. i Omazić M. (2019) *Istraživanje stava mladih znanstvenika o poduzetništvu i poduzetničkom obrazovanju u Hrvatskoj*, Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=322909 27.07.2019.

¹⁸ Singer, S. et al. (2018) *Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?*, Zagreb: CEPOR, str. 22. Dostupno na <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2018/05/GEM-2017-za-web-FINAL.pdf> 24.07.2019

poslovnog pothvata i značajno iznadprosječno iskazivanje namjera o pokretanju poslovnog pothvata (prva u 2017. i 2018. godini). Raskorak između prepoznavanja prilika i namjera otvara pitanje motivacije za uključivanje u poduzetničku aktivnosti. U velikom broju slučajeva razlog za pokretanje poslovnog pothvata je izostanak drugih opcija.¹⁹

Tablica 6: Percepcija o strahu od promašaja - %

Godina	Hrvatska	EU	
		Prosjek/najviši	Rang Hrvatske
2016.	46	46,6 35,1 Nizozemska	12/22
2017.	37,1	44,0 32,9 Nizozemska	4/18
2018.	39,6	44,15 34,8 Nizozemska	6/17

Izvor: Izrada autora prema Singer, S. et al. (2018) Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?, str. 24

Podatci iz tablice 7 nam govore kako je percepcija straha od promašaja kod nas ispod prosjeka Europske unije što je zanimljivo iz razloga što obično nižu razinu straha percipiraju zemlje sa stabilno dobrim gospodarstvom (Nizozemska oko 35%), dok je najviša razina u Grčkoj (2016. i 2017. godine 70%). To možemo povezati s time da se zbog izostanka drugih opcija potiskuje strah od promašaja.²⁰

2.2.2. Rana poduzetnička aktivnost

U GEM istraživanju se rana poduzetnička aktivnost mjeri postotkom odrasle populacije 18-64 godina starosti koji su pokrenuli poslovni pothvat (ne stariji od 3 mjeseca) i onih koji imaju poslovni pothvat stariji od 3 mjeseca ali mlađi od 42 mjeseca (i koji isplaćuju plaću vlasniku), na temelju čega se izračunava TEA – Total Early-stage Entrepreneurial Activity.²¹

Razlozi za pokretanje poslovnog pothvata mogu se grupirati s obzirom na kriterij motiviranosti: zbog uočene prilike ili zbog nužde. Indikatorima TEA Prilika - postotak odrasle

¹⁹ Singer, S. et al. (2018) Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?, Zagreb: CEPOR, str. 24. Dostupno na <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2018/05/GEM-2017-za-web-FINAL.pdf> 24.07.2019

²⁰ Singer, S. et al. (2018) Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?, Zagreb: CEPOR, str. 24. Dostupno na <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2018/05/GEM-2017-za-web-FINAL.pdf> 24.07.2019.

²¹ Singer, S. et al. (2018) Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?, Zagreb: CEPOR, str. 27. Dostupno na <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2018/05/GEM-2017-za-web-FINAL.pdf> 24.07.2019.

populacije koji su pokrenuli poslovni pothvat zbog uočene prilike i TEA Nužnost - postotak odrasle populacije koji su to učinili zbog nužde (npr. ostali bez posla, nemaju drugu opciju i sl.). Poželjno je da omjer TEA Prilika i TEA Nužnost bude veći od 1 što znači da ima više onih koji su ušli u poduzetničku aktivnost svojom voljom jer su vidjeli poslovnu priliku koju žele iskoristiti i u pravilu su bolje pripremljeni za realizaciju svoje namjere.²²

Tablica 7: Razlozi za ulazak u poduzetničku aktivnost – zbog uočene prilike ili zbog nužnosti

Godina	TEA prilika %		TEA nužnost %	
	Hrvatska	EU prosjek/najviši	Hrvatska	EU prosjek/najniži
2016.	5,6	6,6 12,9 Estonija	2,6	1,7 0,3 Švedska
2017.	5,6	6,2 14,7 Estonija	3,1	1,6 0,6 Švedska
2018.	6	5,7 9,9 Nizozemska	3,1	1,4 0,4 Poljska

Izvor: Izrada autora prema Singer, S. et al. (2018) Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?, str. 28

Iz tablice jasno možemo zaključiti kako su razlozi za ulazak u poduzetničku aktivnost zbog uočene prilike ispod prosjeka Europske unije i da smo daleko iza onih najboljih i najrazvijenijih kao što su Estonija i Nizozemska. Isto tako, vidljivo je kako je izostanak drugih opcija, odnosno nužnost za ulazak u poduzetničku aktivnost, vrlo visoka. Možemo povući zanimljivu paralelu između tablice 3 i tablice 8. Naime, kako Hrvatska u percipiranju prilika zaostaje za prosjekom Europske unije logična je posljedica da smo ispod prosjeka Europske unije i u ulasku u poduzetničku aktivnost zbog uočene prilike. S druge strane, Švedska, koja je po percipiranju prilika prva u Europskoj uniji, ima među najnižim postocima ulaska u poduzetničku aktivnost zbog nužde. Možemo zaključiti da, iako jako dobro percipiraju poslovne prilike zbog razvijenosti i dobrog životnog standarda, ne moraju ulaziti u poduzetničku aktivnost koja sa sobom nosi jako puno odricanja i potencijalno stresniji način života.

2.2.3. Analiza odraslih poduzeća

Pokazatelj o „odraslim” poduzećima, uz pokazatelj o ranoj poduzetničkoj aktivnosti, daje mogućnost procjene poduzetničkog kapaciteta neke zemlje. „Odrasla“ poduzeća u GEM istraživanju definiraju se kao poduzeća starija od 42 mjeseca.²³

²² Singer, S. et al. (2018) Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?, Zagreb: CEPOR, str. 27. Dostupno na <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2018/05/GEM-2017-za-web-FINAL.pdf> 24.07.2019.

²³ Singer, S. et al. (2018) Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?, Zagreb: CEPOR, str. 30. Dostupno na <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2018/05/GEM-2017-za-web-FINAL.pdf> 24.07.2019.

Tablica 8: Učešće „odraslih“ poduzeća - %

Godina	Hrvatska	EU	
		Prosjek/najviši	Rang Hrvatske
2016.	4,2	6,8 14,1 Grčka	21/22
2017.	4,4	7,1 12,4 Grčka	14/18
2018.	4,2	6,9 13,0 Poljska	15/17

Izvor: Izrada autora prema Singer, S. et al. (2018) Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?, str. 30

Ovako niska prisutnost „odraslih“ poduzeća dugotrajna je karakteristika hrvatskog gospodarstva, što uz niski motivacijski indeks novopokrenutih poslovnih pothvata ozbiljno upozorava na vrlo krhku gospodarsku osnovicu generiranja nove vrijednosti.²⁴ Ovakvi loši podaci za „odrasla“ poduzeća mogu se povezati s činjenicom da se poduzetnički pothvati većinom pokreću iz nužnosti, a ne zbog uočene prilike. Poduzetnički pothvat koji je pokrenut zbog uočene prilike sigurno ima bolje temelje od pothvata koji je pokrenut iz nužnosti, pogotovo kada se radi o malim i srednjim poduzećima koja nemaju veliku logističku i financijsku pozadinu. Ukoliko se u budućnosti poveća broj poduzeća koja se otvaraju zbog prilike i ukoliko se prilike počnu bolje percipirati možemo očekivat i povećano učešće „odraslih“ poduzeća. Dobar primjer je Nizozemska koja ima nadprosječno učešće odraslih poslovnih pothvata te u isto vrijeme 9 puta više onih koji su poslovni pothvat pokrenuli zbog uočene prilike u odnosu na one koji su to učinili zbog nužde.²⁵

2.3. Poduzetnička okolina u Republici Hrvatskoj

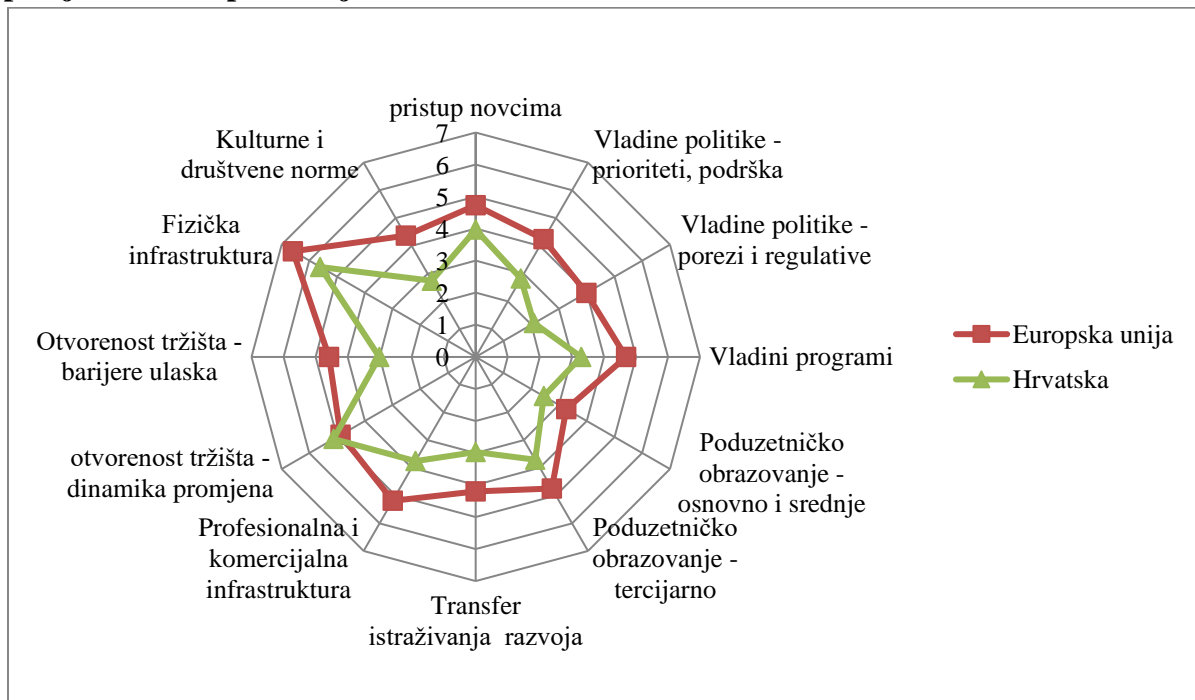
Poduzetnička okolina je djelotvorna ako ne otežava poduzetničku aktivnost, odnosno ako doprinosi i pospješuje kapacitet pojedinaca u prepoznavanju prilika i oblikovanju namjera za pokretanje poslovnog pothvata. Djelotvornost poduzetničke okoline je važna u svim fazama životnog ciklusa poslovnog pothvata, od pokretanja, rasta do izlaska.²⁶

²⁴ Singer, S. et al. (2018) *Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?*, Zagreb: CEPOR, str. 30. Dostupno na <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2018/05/GEM-2017-za-web-FINAL.pdf> 24.07.2019.

²⁵ Singer, S. et al. (2018) *Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?*, Zagreb: CEPOR, str. 31. Dostupno na <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2018/05/GEM-2017-za-web-FINAL.pdf> 24.07.2019.

²⁶ Singer, S. et al. (2018) *Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?*, Zagreb: CEPOR, str. 90. Dostupno na <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2018/05/GEM-2017-za-web-FINAL.pdf> 24.07.2019.

Slika 1: Kvaliteta komponenti poduzetničke okoline u Hrvatskoj u usporedbi s prosjekom Europske unije

Izvor: Izrada autora prema Singer, S. et al. (2018) Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?, str. 95

Ovakav prikaz stanja, odnosno kvalitete poduzetničke okoline najbolje nam dokazuje koliko je poduzetnička okolina u Hrvatskoj nekvalitetna, odnosno koliko otežava poduzetničku aktivnost. Ono što posebno upada u oči kod ovog prikaza su: vladine politike te otvorenost tržišta, odnosno barijere ulaska.

Što se tiče barijera za ulazak na neko tržište postoje brojne definicije. U ovom radu poslužit ćemo se Porterovom, koja kaže da se pod pojmom ulaznih barijera podrazumijevaju snage koje obeshrabruju ili onemogućavaju ulazak u određenu industriju ili njezin dio.²⁷ Dugotrajnost problema s tržišnim barijerama povezana je s ocjenama o vladinim politikama prema brzini i lakoći regulatornog funkcioniranja po kojima je Hrvatska najlošija među zemljama EU koje su u tom sedmogodišnjem razdoblju sudjelovale u GEM istraživanju.²⁸

Isto tako, prema podacima Doing Businessa za 2018. godinu, koji pruža dubinski uvid u rangiranje poslovne klime, Hrvatska je na 58. mjestu od 190 zemalja uključenih u rangiranje.

²⁷ Fučkan, Đ. (2013) *Planiranje poslovnih dometa*, Zagreb: Hum naklada, str. 184.

²⁸ Singer, S. et al. (2018) *Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?*, Zagreb: CEPOR, str. 89. Dostupno na <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2018/05/GEM-2017-za-web-FINAL.pdf> 24.07.2019.

Međutim, ono što je poražavajuće je to da je Hrvatska u odnosu na prošlo izvješće pala za 7 mjesta.²⁹

Kao primjer koliko je sporo i tromo pojednostavljivanje regulatornog okvira i koliko je spora administracija možemo uzeti ukidanje pečata. Naime, 2015. godine Svjetska banka preporučila je niz mjera za poboljšanje poslovnog okruženja, među kojima je bilo ukinuti obvezu izrade pečata i osigurati da se ne zahtijeva u praksi.³⁰ Godinu dana poslije Vlada je donijela zaključak o ukidanju pečata. Tim zaključkom trgovačka društva i ostali poslovni subjekti koji obavljaju registriranu profitnu i neprofitnu djelatnost ne moraju stavljati pečat, ali mogu ako žele, tj. nema pritiska da hitno moraju mijenjati statute ili osnivačke akte.³¹

Prema tom zaključku od 4. svibnja 2016. godine: “Središnje tijela državne uprave dužna su nacрте prijedloga izmjena propisa” ...o ukidanju obveze korištenja pečata...” dostaviti na razmatranje Radnoj skupini za praćenje provedbe reformske mjere ukidanja upotrebe pečata, u roku od 15 dana od dana donošenja ovog Zaključka”. (čl. 2). “.³² Analizirano je 249 propisa, u 85 je ukinuta odredba o korištenju pečata. Dvije godine poslije, travanj 2018., još uvijek ima 142 propisa za koje Agencija za investicije i konkurentnost, odgovorna za provedbu ovog Vladinog zaključka, zna da se trebaju izmijeniti, ali nema akcije nadležnih institucija.³³

²⁹ Ekonomski lab, (2018) Na putu prema dolje: Doing Business 2019. je još jedan pokazatelj relativnog pada Hrvatske u globalnim usporedbama, Dostupno na: <https://arhivanalitika.hr/blog/na-putu-prema-dolje-doing-business-2019-je-jos-jedan-pokazatelj-relativnog-pada-hrvatske-u-globalnim-usporedbama/> 24.07.2019.

³⁰ Singer, S. et al. (2018) *Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?*, Zagreb: CEPOR, str. 81. Dostupno na <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2018/05/GEM-2017-za-web-FINAL.pdf> 24.07.2019.

³¹ Singer, S. et al. (2018) *Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?*, Zagreb: CEPOR, str. 81. Dostupno na <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2018/05/GEM-2017-za-web-FINAL.pdf> 24.07.2019.

³² Singer, S. et al. (2018) *Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?*, Zagreb: CEPOR, str. 81. Dostupno na <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2018/05/GEM-2017-za-web-FINAL.pdf> 24.07.2019.

³³ Singer, S. et al. (2018) *Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?*, Zagreb: CEPOR, str. 81. Dostupno na <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2018/05/GEM-2017-za-web-FINAL.pdf> 24.07.2019.

3. PREPREKE ZA RAZVOJ MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA U REPUBLICI HRVATSKOJ

3.1. Uloga i doprinos države u razvoju malih i srednjih poduzeća

U svim tržišnim ekonomijama izuzetno je bitna strategija gospodarskog razvitka, ona predstavlja skup mjera kojima država nastoji ostvariti kratkoročne i dugoročne gospodarske ciljeve. U tim strategijama vrlo je važno na koji način država doprinosi razvoju malih i srednjih poduzeća.³⁴

Doprinos države u razvoju malih i srednjih poduzeća usmjeren je kroz niz strategija i akcijskih planova, a najvažniji su sljedeći:

- Strategija razvoja poduzetništva u Republici Hrvatskoj 2013. – 2020.
- Strateški plan Ministarstva poduzetništva i obrta za razdoblje od 2018. – 2020. godine
- Akcijski plan za administrativno rasterećenje gospodarstva 2019.
- Strategija razvoja poduzetništva žena u Republici Hrvatskoj 2014.-2020.
- Strategija razvoja klastera u Republici Hrvatskoj 2011.-2020.
- Strategija razvoja društvenog poduzetništva u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2015. do 2020. godine
- Strategija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u Republici Hrvatskoj 2014. - 2020.
- Strategija poticanja inovacija Republike Hrvatske 2014. -2020.
- Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.-2020.

U ovom radu najviše ćemo se usmjeriti na prve tri točke jer su sveobuhvatne te su najaktualnije i najznačajnije za mala i srednja poduzeća.

Strategija razvoja poduzetništva u Republici Hrvatskoj 2013. – 2020.

Glavni cilj koji proizlazi iz ove strategije je povećanje konkurentnosti malog gospodarstva u Hrvatskoj. Iz glavnog cilja proizlazi pet dodatnih strateških ciljeva, a to su:

1. Poboljšanje ekonomske uspješnosti

³⁴ Vidučić, Lj. (2012) *Mala i srednja poduzeća – Financijska politika i ekonomsko-financijski okvir podrške*, Split: Sveučilište u Splitu Ekonomski fakultet, str. 116

2. Poboljššan pristup financiranju
3. Promocija poduzetništva
4. Poboljššanje poduzetničkih vještina
5. Poboljššano poslovno okruženje

Njima su dodijeljeni pokazatelji koje ćemo analizirati i vidjeti jesu li strateški ciljevi ostvareni.³⁵

1. Poboljššanje ekonomske uspješnosti

U vrijeme pisanja strategije 2013. godine hrvatski sektor maloga gospodarstva ostvaruje deficit u vanjskoj trgovini unatoč padu uvoza zbog recesije. Stoga je nužno da hrvatsko malo gospodarstvo bude u mogućnosti više izvoziti, zbog čega će morati postati konkurentni na tržištima na koja žele izvoziti. Ključno je unapređenje ekonomske uspješnosti maloga gospodarstva u sektorima prerađivačke industrije i usluga većim ulaganjem u istraživanje i razvoj, višim stupnjem inovacija, rastom izvoza te daljnjim razvojem poslovnih mreža i povezanosti.³⁶

Pokazatelj koji se koristi kao relevantan za uspjeh ovog cilja je udio malih i srednjih poduzeća u BDP-u, a cilj je povećanje za 10% u odnosu na 2010. godinu (51,6%).³⁷ Prema podacima Centra za politiku razvoja malih i srednjih poduzeća i poduzetništva za 2017. godinu udio malih i srednjih poduzeća u BDP-u bio je 59,6%.³⁸ Povećanje je to od 8%, što još uvijek nije na razini željenog, međutim, moguće je da će se cilj ostvariti do 2020. godine, za kada je i planiran. Možemo očekivati kako će krajnji cilj biti ostvaren, što nije čudno s obzirom na neke povoljne činjenice koje su se dogodile u međuvremenu, kao što su ulazak u Europsku uniju, izlazak iz gospodarske krize itd.

³⁵ Narodne novine (2013) *Strategija razvoja poduzetništva Republike Hrvatske 2013. – 2020.* Zagreb: Narodne novine d.d., NN 136/2013, str. 39, Dostupno na: <http://www.europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/Strategy-HR-Final.pdf> 26.07.2019.

³⁶ Narodne novine (2013) *Strategija razvoja poduzetništva Republike Hrvatske 2013. – 2020.* Zagreb: Narodne novine d.d., NN 136/2013, str. 35, Dostupno na: <http://www.europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/Strategy-HR-Final.pdf> 26.07.2019.

³⁷ Narodne novine (2013) *Strategija razvoja poduzetništva Republike Hrvatske 2013. – 2020.* Zagreb: Narodne novine d.d., NN 136/2013, str. 39, Dostupno na: <http://www.europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/Strategy-HR-Final.pdf> 26.07.2019.

³⁸ Alpeza, M., Oberman, M. i Has, M (2018) *Izješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2018.*, Zagreb: CEPOR, str. 10. Dostupno na: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/03/SME-report-2018-HR.pdf> 26.07.2019.

2. Poboljššan pristup financiranju

Glavna zadaća ovog strateškog cilja je razvijanje različitih financijskih mogućnosti za subjekte maloga gospodarstva te uklanjanje financijskog jaza za malo gospodarstvo. U vrijeme pisanja strategije ponuda izvora za financiranje temeljnoga kapitala nije dovoljno razvijena, posebice za ulaganja u ranim fazama životnog ciklusa poduzeća, što je ključno za razvoj malih i srednjih poduzeća.³⁹

Pokazatelj koji se koristi kao relevantan za uspjeh ovog cilja je povećanje ponude financijskih sredstava za malo gospodarstvo za 40% (ukupan plasman banaka 275 milijardi kn, od toga 109 milijardi kn (39,7%) plasirano gospodarstvu u 2010.).⁴⁰ Međutim, prema podacima Centra za politiku razvoja malih i srednjih poduzeća i poduzetništva za 2017. godinu ukupan plasman banaka krajem 2017. godine iznosio je 245,8 milijardi kuna, što je smanjenje od 15,3 milijardi kuna ili 5,87% u odnosu na plasman kredita banaka ostvaren krajem 2016. godine te smanjenje od 10,73% ili 29,5 milijardi kuna u odnosu na kraj 2015. godine kada je ukupan plasman iznosio 275,4 milijardi.⁴¹ Iz podataka je vidljivo kako je plasman banaka pao za 35 milijardi kn u odnosu na 2010., a isto tako i udio koji je plasiran u gospodarstvo je pao za 6%. Možemo zaključiti kako ovaj strateški cilj gotovo sigurno neće biti ispunjen do kraja trajanja strategije.

3. Promocija poduzetništva

U Hrvatskoj osnivanje poduzeća nije dovoljno prepoznato kao prilika izlaska iz nezaposlenosti. Potrebne su poticajne mjere koje će utjecati na stvaranje pozitivna stava prema osnivanju novih poduzeća isticanjem pozitivne strane poduzetništva.⁴² Poduzetnici u hrvatskom društvu nemaju dobar status, što je djelomično povezano s pretvorbom i privatizacijom devedesetih godina koja nije provedena na najtransparentniji način. Ovim strateškim ciljem ta percepcija se želi promijeniti povećanjem broja poduzetnički aktivnih ljudi (mjereno TEA indeksom) o kojem se već u ovom radu govorilo u okviru poduzetničke

³⁹ Narodne novine (2013) *Strategija razvoja poduzetništva Republike Hrvatske 2013. – 2020.* Zagreb: Narodne novine d.d., NN 136/2013, str. 36, Dostupno na: <http://www.europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/Strategy-HR-Final.pdf> 26.07.2019.

⁴⁰ Narodne novine (2013) *Strategija razvoja poduzetništva Republike Hrvatske 2013. – 2020.* Zagreb: Narodne novine d.d., NN 136/2013, str. 39, Dostupno na: <http://www.europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/Strategy-HR-Final.pdf> 26.07.2019.

⁴¹ Alpeza, M., Oberman, M. i Has, M (2018) *Izješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2018.*, Zagreb: CEPOR, str. 49. Dostupno na: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/03/SME-report-2018-HR.pdf> 26.07.2019.

⁴² Narodne novine (2013) *Strategija razvoja poduzetništva Republike Hrvatske 2013. – 2020.* Zagreb: Narodne novine d.d., NN 136/2013, str. 36, Dostupno na: <http://www.europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/Strategy-HR-Final.pdf> 26.07.2019.

aktivnosti. Ovaj pokazatelj je porastu u odnosu na 2010. godinu, koja se uzima kao polazna točka u ovoj strategiji. Intenzitet pokretanja poslovnih pothvata u Hrvatskoj prvi puta u 2018. godini je iznad prosjeka EU (9,6 naprema 7,6). Međutim, problem je u tome što se većina poduzeća pokreće iz nužnosti, a ne iz uočene prilike.⁴³

4. Poboljšanje poduzetničkih vještina

Cilj strategije je poboljšanje poduzetničkih vještina, a taj se cilj najviše odnosi na jačanje uprave malih poduzeća, povećanje broja visokokvalificiranih zaposlenika te podupiranje cjeloživotnog učenja zaposlenih. Pokazatelj koji je uzet kao relevantan je unapređenje znanja i kompetencija poduzetnika te njihovih zaposlenika za 10% i rast broja znanstvenika zaposlenih u poduzetništvu za 35%.⁴⁴

Tablica 9: Percepcija kvalitete obrazovanja za poduzetničko djelovanje u 2016. i 2017. godini (ocjene u rasponu od 1 do 9)

	2017. godina	
	EU prosjek	Hrvatska
Obrazovanje i trening – (primarna i sekundarna razina obrazovanja)	3,24	2,39
Obrazovanje i trening (tercijarna razina obrazovanja)	4,67	3,69

Izvor: Izrada autora prema Alpeza, M., Oberman, M. i Has, M (2018) Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2018., str. 91.

Ovako niske ocjene o percepciji kvalitete obrazovanja za poduzetničko djelovanje upućuju na to kako sve mjere koje su inicirane od strane Vlade i ministarstva nisu naišle na plodno tlo u hrvatskom obrazovnom sustavu. Jasno je vidljivo i zaostajanje za prosjekom Europske unije. Sve dok neće biti napretka na ovom polju teško možemo očekivati bilo kakav pomak u poboljšanju poduzetničkih vještina, a samim time i ovaj strateški cilj će biti nemoguće ostvariti.

⁴³ Singer, S. et al. (2018) *Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?*, Zagreb: CEPOR, str. 27. Dostupno na <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2018/05/GEM-2017-za-web-FINAL.pdf> 27.07.2019.

⁴⁴ Narodne novine (2013) *Strategija razvoja poduzetništva Republike Hrvatske 2013. – 2020.* Zagreb: Narodne novine d.d., NN 136/2013, str. 39, Dostupno na: <http://www.europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/Strategy-HR-Final.pdf> 27.07.2019.

5. Poboljšano poslovno okruženje

Mala i srednja poduzeća generalno su preopterećena administrativnih zahtjevima te vremenom koje je potrebno za rješavanje istih. Kada nadodamo veliko porezno opterećenje jasno je da je ovo jedan od važnijih ciljeva u ovoj strategiji. Ulaskom u Europsku uniju mala i srednja poduzeća u Hrvatskoj u mogućnosti su iskoristiti prednosti i potencijal jedinstvenog tržišta, ako se uspiju prilagoditi standardima i normama EU te dobiti potrebne certifikate.⁴⁵

Pokazatelj koji je odabran kao ključ za uspjeh ovog strateškog cilja je podizanje Hrvatske u prvih 50 zemalja na rang-listi izvješća Svjetske banke „Doing Business“ tijekom trajanja strategije.⁴⁶

Prema objavljenom izvješću Doing Business 2019 Hrvatska je na 58. mjestu od ukupno 190 zemalja uključenih u rangiranje sa 71,4% udaljenosti od najbolje regulatorne prakse. Ono što je zabrinjavajuće je da je ukupan postotak za Hrvatsku ostao isti, a druge zemlje su napredovale, odnosno provele su reforme za poboljšanje poslovnog okruženja pa je tako Hrvatsku pala s 51. na 58. mjesto.⁴⁷ Očito je da je strategija za ovaj cilj zakazala i da ćemo nastavkom ovakve prakse teško ući u prvih 50 zemalja na rang-listi izvješća Svjetske banke „Doing Business“. Ono što je ključno za poboljšanje poslovnog okruženja su prave reforme, odnosno snažno smanjivanje administrativnih prepreka i poreznog opterećenja malih i srednjih poduzeća.

Strateški plan Ministarstva poduzetništva i obrta za razdoblje od 2018. – 2020. Godine

Kao i kod većine strategija i akcijskih planova ističe se potreba za rasterećivanjem poduzetništva te povećavanjem konkurentnosti. Iz podataka „Doing Business 2019“ vidjeli smo da Hrvatska stagnira dok druge zemlje napreduju i prestižu nas. Stoga, ovaj strateški plan mora biti djelotvoran kako bi se poduzetničko okruženje i konkurentnost podigli na višu razinu.

U tom smjeru idu i ciljevi koji su navedeni u strategiji:

⁴⁵Narodne novine (2013) *Strategija razvoja poduzetništva Republike Hrvatske 2013. – 2020.* Zagreb: Narodne novine d.d., NN 136/2013, str. 38, Dostupno na: <http://www.europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/Strategy-HR-Final.pdf> 27.07.2019.

⁴⁶Narodne novine (2013) *Strategija razvoja poduzetništva Republike Hrvatske 2013. – 2020.* Zagreb: Narodne novine d.d., NN 136/2013, str. 39, Dostupno na: <http://www.europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/Strategy-HR-Final.pdf> 27.07.2019.

⁴⁷Ekonomski lab (2018). *Na putu prema dolje: Doing Business 2019 je još jedan pokazatelj relativnog pada Hrvatske u globalnim usporedbama.* Dostupno na: <https://arhivanalitika.hr/blog/na-putu-prema-dolje-doing-business-2019-je-jos-jedan-pokazatelj-relativnog-pada-hrvatske-u-globalnim-usporedbama/> 27.07.2019.

- 1. Rasterećenje poslovnog sektora od prekomjernih troškova regulative i nameta**
 - 1.1. Rasterećenje poslovnog sektora za 30% izmjerenog administrativnog troška tijekom 2017. do 2020. i uklanjanje niza prepreka slobodi tržišne konkurencije
 - 1.2. Administrativno pojednostavljenje i digitalizacija javne nabave
 - 1.3. Poticanje partnerskog i savjetodavnog odnosa inspekcije prema gospodarstvu
- 2. Povećanje konkurentnosti gospodarstva poticanjem investicijskog i inovacijskog okruženja**
 - 2.1. Digitalizacija gospodarstva i industrije, poticanje ulaganja i razvoj poduzetničke infrastrukture te unapređenje inovacijskog okruženja
 - 2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i inovacije te razvoj poduzetništva putem EU programa i ostalih javnih sredstava
 - 2.3. Privlačenje investicija i unapređenje investicijskog okruženja
 - 2.4. Učinkovito stvaranje, obnavljanje i korištenje robnih zaliha
 - 2.5. Unapređenje mjera i instrumenata razvoja malog gospodarstva
 - 2.6. Povećanje konkurentnosti malog gospodarstva provedbom poticajnih mjera
 - 2.7. Jačanje konkurentnosti i promocija zadružnog poduzetništva
- 3. Jačanje konkurentnosti trgovine na unutarnjem tržištu Europske unije**
 - 3.1. Poticanje uklanjanja prepreka slobodi unutarnjeg tržišta usluga i roba, poticanje jedinstvenog digitalnog tržišta EU te kvalitetnija zaštita potrošača
 - 3.2. Unapređenje mjeriteljstva za kvalitetnije uređenje tržišta
 - 3.3. Jačanje normizacije za povećanje standarda kvalitete na tržištu
 - 3.4. Razvoj sustava akreditacije za povećanje standarda kvalitete na tržištu⁴⁸

Konkretno učinke ove strategije trebali bi vidjeti 2020. godine te ćemo ih tada moći uspoređivati s prethodnim godinama. Međutim, možemo zaključiti kako su ciljevi usmjereni ka ključnim problemima koje naše poduzetništvo čine nekonkurentnim. Isto tako, iznimno je bitno da ovaj strateški plan poluči rezultate kako Hrvatska i dalje ne bi stagnerala po relevantnim izvještajima i kako nas ne bi zemlje iz geografskog i ekonomskog okruženja prestizale kao što je to sada slučaj.

⁴⁸ Ministarstvo gospodarstva poduzetništva i obrta (2017). *Strateški plan ministarstva gospodarstva poduzetništva i obrta za razdoblje 2018.-2020. godine*. Zagreb, Dostupno na: https://www.mingo.hr/public/documents/STRATE%C5%A0KI%20PLAN%202018_2020_MGPO.pdf 27.07.2019.

Akcijski plan za administrativno rasterećenje gospodarstva 2019.

U uvodu akcijskog plana navodi se kako je Vlada Republike Hrvatske prepoznala visoku razinu administrativnog opterećenja kao jednu od glavnih prepreka za višu razinu konkurentnosti hrvatskog gospodarstva te kako je prioritet rasteretiti gospodarstvo od prekomjerne administracije.⁴⁹

Akcijским planom za administrativno rasterećenje gospodarstva obuhvaćeno je 314 mjera kojima se predviđa rasterećenje od 626,74 milijuna kuna, što bi iznosilo 15,57% manje opterećenje za gospodarstvo.

Mjere obuhvaćaju:

- ukidanje administrativnih obveza u cijelosti;
- smanjenje broja obveznika, učestalosti ispunjenja obveze ili opsega dokumentacije koju poduzetnici trebaju dostaviti prilikom ispunjenja određene obveze;
- digitalizaciju i pojednostavljenje provedbe administrativnih postupaka;
- smanjenje iznosa financijskih naknada.⁵⁰

U tablici je detaljno prikazano na koji način i u kojim područjima je planirano administrativno rasterećenje:

Tablica 10: Zbirni prikaz planiranog rasterećenja gospodarstva po zakonodavnim područjima, u odnosu na ukupne administrativne obveze u navedenom području

Nadležno tijelo	Zakonodavno područje	EX POST Ukupni izmjereni administrativni trošak područja (u HRK)	EX ANTE Iznos administrativn og rasterećenja (u HRK)	EX ANTE Predvideni iznos administrativ nog rasterećenja (u %)
Državni zavod za mjeriteljstvo	Homologacija	1.535.852,36	294.000,00	19,14%

⁴⁹ Vlada Republike Hrvatske (2019). *Akcijski plan za administrativno rasterećenje gospodarstva 2019.* Zagreb, str.2, Dostupno na: <https://www.mingo.hr/page/u-2019-godini-poduzetnici-se-rasterecuju-za-626-milijuna-kuna> 27.07.2019.

⁵⁰ Vlada Republike Hrvatske (2019). *Akcijski plan za administrativno rasterećenje gospodarstva 2019.* Zagreb, str.2, Dostupno na: <https://www.mingo.hr/page/u-2019-godini-poduzetnici-se-rasterecuju-za-626-milijuna-kuna> 27.07.2019.

Državni zavod za mjeriteljstvo	Sva područja	1.535.852,36	294.000,00	19,14%
Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture	Zračni promet	701.658,51	187.640,18	26,74%
Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture	Elektroničke komunikacije	67.278.345,44	13.193,76	0,02%
Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture	Pomorstvo	201.459.888,07	600.311,81	0,30%
Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture	Sva područja	269.439.892,02	801.145,76	0,30%
Ministarstvo turizma	Turizam i ugostiteljstvo	13.593.595,09	2.431.086,10	17,88%
Ministarstvo turizma	Sva područja	13.593.595,09	2.431.086,10	17,88%
Ministarstvo unutarnjih poslova	Kretanje i boravak stranaca	7.885.460,31	1.779.145,38	22,56%
Ministarstvo unutarnjih poslova	Sva područja	7.885.460,31	1.779.145,38	22,56%
Ministarstvo pravosuđa	Organizacija pravosuđa	545.556,97	436.445,57	80,00%
Ministarstvo pravosuđa	Trgovačko pravo	470.198.247,81	173.827.877,40	36,97%
Ministarstvo pravosuđa	Građansko pravo	197.455.244,18	4.472.213,29	2,26%
Ministarstvo pravosuđa	Sva područja	668.199.048,95	178.736.536,26	26,75%
Ministarstvo znanosti i obrazovanja	Visoko obrazovanje i znanost	87.336,29	20.848,39	23,87%

Ministarstvo znanosti i obrazovanja	Nakladništvo osnovnoškolskih i srednjoškolskih udžbenika	456.739,52	3.593,51	0,79%
Ministarstvo znanosti i obrazovanja	Sva područja	544.075,82	24.441,90	4,49%
Ministarstvo zaštite okoliša i energetike	Zaštita zraka i klime	18.390.296,58	42.445,59	0,23%
Ministarstvo zaštite okoliša i energetike	Zaštita prirode	2.228.222,11	647.241,19	29,05%
Ministarstvo zaštite okoliša i energetike	Zaštita okoliša	4.555.568,77	523.456,75	11,49%
Ministarstvo zaštite okoliša i energetike	Vodno gospodarstvo	114.636.338,33	8.331.184,10	7,27%
Ministarstvo zaštite okoliša i energetike	Gospodarenje otpadom	1.040.610.269,01	95.234.739,38	9,15%
Ministarstvo zaštite okoliša i energetike	Energetika	14.617.618,82	159.220,24	1,09%
Ministarstvo zaštite okoliša i energetike	Sva područja	1.195.038.313,61	104.938.287,25	8,78%
Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku	Socijalna skrb	86.606.103,40	59.605.932,77	68,82%
Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku	Psihološka djelatnost	2.021.372,26	1.903,65	0,09%
Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku	Edukacijsko-rehabilitacijska djelatnost	530.387,37	865,96	0,16%

Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku	Sva područja	89.157.863,02	59.608.702,38	66,86%
Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja	Projektiranje i nadzor gradnje, upravljanje i kontrola projekata	3.030.117,83	379.910,08	12,54%
Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja	Građevni proizvodi	414.670,15	24.168,75	5,83%
Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja	Sva područja	3.444.787,98	404.078,83	11,73%
Ministarstvo zdravstva	Medicinski proizvodi	4.977.152,56	33.892,88	0,68%
Ministarstvo zdravstva	Lijekovi	114.073.713,49	38.498.447,45	33,75%
Ministarstvo zdravstva	Sva područja	119.050.866,05	38.532.340,32	32,37%
Ministarstvo poljoprivrede	Doniranje hrane	1.331.629,93	1.331.629,93	100,00%
Ministarstvo poljoprivrede	Vinarstvo	109.047,20	36.651,87	33,61%
Ministarstvo poljoprivrede	Fitosanitarna politika	125.986,90	103.375,29	82,05%
Ministarstvo poljoprivrede	Standardi kvalitete za hranu	2.479.563,44	2.855,48	0,12%
Ministarstvo poljoprivrede	Prirodne mineralne i izvorske vode	2.924,71	609,38	20,84%

Ministarstvo poljoprivrede	Veterinarstvo i sigurnost hrane	401.337.168,66	586.716,82	0,15%
Ministarstvo poljoprivrede	Sustavi kvalitete poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda	367.960,28	32.823,33	8,92%
Ministarstvo poljoprivrede	Upisnik poljoprivrednika	17.510.664,05	6.671.526,15	38,10%
Ministarstvo poljoprivrede	Razvrstavanje i klasiranje životinjskih trupova	15.862,82	1.911,85	12,05%
Ministarstvo poljoprivrede	Sva područja	423.280.807,99	8.768.100,09	2,07%
Porezna uprava	Obvezni doprinosi	1.123.412.907,43	148.105.986,97	13,18%
Porezna uprava	Porezni postupak	103.018.149,39	77.148.294,75	74,96%
Porezna uprava	Sva područja	1.226.431.056,82	225.333.356,44	18,37%
Carinska uprava	Trošarine	6.463.053,00	5.169.196,77	79,98%
Ministarstvo financija	Sva područja	1.232.894.109,82	230.502.553,21	18,70%
UKUPNO		4.024.064.673,03	626.741.342,75	15,57%

Izvor: Akcijski plan za administrativno rasterećenje gospodarstva 2019., str. 3-5.

Iz ove tablice, ali i iz samog akcijskog plana, vidljiva je jasna namjera Vlade Republike Hrvatske za rasterećivanjem gospodarstva. Međutim, upitno je zašto Vlada nije prije prepoznala da je hrvatsko gospodarstvo preopterećeno administracijom, što posebno pogađa mala i srednja poduzeća. Možemo zaključiti kako je ostvarivanje ovog akcijskog plana nužno za povećanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva, osobito malih i srednjih poduzeća.

Postavlja se pitanje hoće li to biti dovoljno i je li na vrijeme prepoznat problem s prevelikim administrativnim opterećenjem za gospodarstvo.

3.2. Identifikacija i analiza glavnih prepreka koje sprječavaju razvoj poduzetništva

Iz intervjua koji je prof. dr. sc. Slavica Singer, voditeljica istraživačkog tima Hrvatske u okviru najvećeg svjetskog istraživanja o poduzetništvu Global Entrepreneurship Monitor (GEM), dala za „Prvi plan – portal za biznis i financije“ možemo identificirati ključne prepreke razvoju poduzetništva u Republici Hrvatskoj:

1. Nedostatak političke volje da se poduzetnička okolina učini prijateljskom prema poduzetnicima
2. Društveni status poduzetnika
3. Korupcija
4. Premali broj brzorastućih poduzeća⁵¹

1. Nedostatak političke volje da se poduzetnička okolina učini prijateljskom prema poduzetnicima

Krenut ćemo s problemom koji je najvažniji, odnosno najveći za razvoj poduzetništva, a to je nedostatak političke volje za poboljšanjem poduzetničke okoline. Ovaj problem smo već spominjali u ovom radu u poglavlju „Poduzetnička okolina u Republici Hrvatskoj“. Sada ćemo ga konkretizirati i objasniti na primjeru. Iako su Vlade Republike Hrvatske kroz godine razvile mnoštvo strategija i akcijskih planova, upravo s ciljem da se poduzetnike rastereti, prema GEM istraživanju vladine politike prema regulatornom okviru ocjenjivane su najnižim ocjenama, što znači da ta komponenta poduzetničke okoline djeluje ograničavajuće, a ne stimulirajuće na poduzetničku aktivnost.⁵²

⁵¹ Singer, S. (2018). Intervju Slavica Singer: *Politika je najveća prepreka razvoju poduzetništva*, Dostupno na: <https://prviplan.hr/biznis/intervju-slavica-singer-politika-je-najveca-prepreka-razvoju-poduzetnistva/>, 23.07.2019.

⁵² Singer, S. et al. (2018) *Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?*, Zagreb: CEPOR, str. 80. Dostupno na <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2018/05/GEM-2017-za-web-FINAL.pdf> 23.07.2019.

Tablica 11: Vladine politike – porezi i regulativa, Hrvatska i EU zemlje

Godina	Hrvatska	Europska unija	Najbolji		Najlošiji	
2016.	2,18	3,9	6,34	Estonija	2,18	Hrvatska
2017.	2,14	3,93	5,75	Nizozemska	2,14	Hrvatska
2018.	2,1	3,99	5,4	Nizozemska	2,1	Hrvatska

Izvor: Izrada autora prema Singer, S. et al. (2018) Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?, str. 79

Iz tablice je jasno vidljivo koliko su vladine politike nedovoljne i promašene što se tiče poreza i regulativa te ni na koji način ne pružaju prijateljsku okolinu poduzetnicima. Problem nije samo u tome što vidljivo zaostajemo za prosjekom Europske unije, već i u tome što se taj zaostatak ne smanjuje već povećava. Možemo zaključiti da ako Vlada ne smanji porezne namete i ako ne pojednostavi regulatorno okruženje Hrvatska se još dugo neće približiti prosjeku Europske unije, a kamoli najboljima kao što su Estonija i Nizozemska.

Tablica 12: Vladini programi, Hrvatska i EU zemlje:

Godina	Hrvatska	Europska unija	Najbolji		Najlošiji	
2016.	2,18	3,9	6,34	Austrija	2,18	Grčka
2017.	2,14	3,93	5,75	Nizozemska	2,14	Grčka
2018.	2,1	3,99	5,4	Luksemburg	2,1	Hrvatska

Izvor: Izrada autora prema Singer, S. et al. (2018) Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?, str. 82

Nažalost, kao i vladine politike i vladini programi su u 2018. godini prema GEM istraživanju ocijenjeni najlošije. U poglavlju „Uloga i doprinos države u razvoju malih i srednjih poduzeća“ obradili smo strategije i akcijske planove koje je pokrenula Vlada Republike Hrvatske te Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta. Vidljivo je kako to nije dalo doprinos koji se očekivao te da Hrvatska i dalje jako zaostaje za prosjekom Europske unije. Neki od tih planova i strategija i dalje traju te je strahovito bitno da krenu davati rezultate te da se Hrvatska počne približavati prosjeku Europske unije. Posebno su zabrinjavajući podatci koje ćemo prikazati u sljedećoj tablici, a to su razlozi izlaska iz poslovne aktivnosti.

Tablica 13: Razlozi izlaza iz poslovne aktivnosti (% u odnosu na sve razloge izlaska) za 2018. godinu

Razlog	2018.	
	Hrvatska	Europska unija
Prodaja	0,6	6
Nova prilika	18,5	12,8
Neprofitabilnost	19,7	26
Problemi s financijama	7,4	11,7
Vladine politike/ porezna politika/ birokracija	19,2	9,9
Ostalo	34,6	33,6
Ukupno	100	100

Izvor: Izrada autora prema Singer, S. et al. (2018) Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?, str. 32

Iz tablice je vidljivo kako se čak 19,2% izlaska iz poslovne aktivnosti odnosi na vladine politike, porezne politike ili birokraciju. Zabrinjavajuće je da je to više nego duplo u odnosu na Europsku uniju. Ova tablica nam je zapravo pravi pokazatelj kako Vlada pod hitno mora učiniti ozbiljne reforme kako bi rasteretili poduzetništvo te kako bi učinila poduzetničku okolinu prijateljskom za poduzeća.

2. Društveni status poduzetnika

Društveni status poduzetnika je u Hrvatskoj izuzetno nizak. U razdoblju od 2015. do 2018. godine Hrvatska je na zadnjem mjestu među zemljama EU koje sudjeluju u GEM istraživanju. U Finskoj i Irskoj dvostruko više anketirane populacije misli da uspješni poduzetnici imaju visok društveni status (oko 85%).⁵³

Tablica 14: Percepcija o društvenom statusu poduzetnika, u EU perspektivi - %

Godina	Biti poduzetnik je dobar izbor karijere		Uspješni poduzetnici imaju visok status u društvu		Medijska pažnja poduzetništvu	
	Hrvatska	EU/Rang HR	Hrvatska	EU/Rang HR	Hrvatska	EU/Rang HR
2016.	62,2	57,4 6/21	45,6	66,5 21/21	47,2	54,3 15/21
2017.	62,2	58,6 6/18	47,7	67,0 18/18	48,1	55,6 15/18
2018.	62,1	59,8 7/17	43	69,2 17/17	53,7	56,9 10/17

Izvor: Izrada autora prema Singer, S. et al. (2018) Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?, str. 25

Vidljivo je iz tablice kako smo u vrhu ili gornjem domu po percepciji kako je biti poduzetnik dobar izbor karijere. To možemo povezati s činjenicom kako smo na prvom mjestu po namjerama za pokretanje poduzetničkog pothvata o čemu smo detaljnije pisali u poglavlju „Poduzetnička aktivnost“. Što se tiče statusa u društvu uspješnih poduzetnika tu smo na samom začelju u zadnje tri promatrane godine. Jednako tako, nismo puno bolji ni u medijskoj pažnji koja se pruža poduzetništvu. Razloge za ovako loše rezultate u ova 2 segmenta možemo tražiti sumnjivoj pretvorbi i privatizaciji devedesetih godina gdje se kao najveći nedostatak pretvorbenog modela ističe netransparentnost.⁵⁴ Isto tako i u novije vrijeme svako malo se u medijima pojavi slučaj s kriminalnim radnjama određenih poduzetnika. Najnoviji veliki slučaj koji je negativno odjeknuo u javnosti je „slučaj Agrokor“ kada se mjesecima pisalo o koruptivnim i kriminalnim radnjama u najvećem poduzeću u Hrvatskoj. Dugoročno gledano ti negativni pokazatelji mogu biti zabrinjavajući jer može doći do smanjivanja želje za poduzetničkim pothvatom kod novih generacija, a samim time i smanjivanja poduzetničkog potencijala Republike Hrvatske. Što se tiče ženskog poduzetništva glavne

⁵³ Singer, S. (2018). Intervju Slavica Singer: *Politika je najveća prepreka razvoju poduzetništva*, Dostupno na: <https://prviplan.hr/biznis/intervju-slavica-singer-politika-je-najveca-prepreka-razvoju-poduzetnistva/>, 24.07.2019.

⁵⁴ Kovačević, Z. (2001) *Restrukturiranje hrvatskih poduzeća*, Zagreb: Politička kultura, str. 95

prijetnje razvoju hrvatskog ženskog poduzetništva su nemogućnosti brzih promjena u društvu i prihvaćanje žena kao ravnopravnih subjekata u poduzetništvu.⁵⁵

3. Korupcija

Prema Indeksu percepcije korupcije, istraživanju Transparency Internationala iz Berlina za 2018. godinu, Hrvatska se i dalje nalazi među korumpiranim državama Europske unije. Najtransparentnije države u 2018. godini su Danska s 88, Novi Zeland s 87, te Finska, Singapur, Švedska i Švicarska s 85 bodova. Najkorumpiranije države su Sirija s 13 i Somalija sa samo 10 bodova.⁵⁶ U istraživanju koje provodi Transparency International 0 bodova predstavlja potpunu korupciju, a 100 bodova nacionalno okruženje bez korupcije. U odnosu na države u okruženju napredovala je jedino Makedonija za 2 boda. Bosna i Hercegovina ostala je na istom broju bodova, dok su Slovenija, Hrvatska, i Crna Gora pale za 1 bod. Srbija, Albanija i Kosovo pali su za 2 boda. U izvješću se isto tako ističe kako je s ulaskom Hrvatske u Europsku uniju prestala borba protiv korupcije, a pad na ljestvici rezultat je nedovoljnog jačanja preventivnih tijela te dugotrajni sudski procesi koji kompromitiraju stvarnu borbu protiv korupcije.⁵⁷

Ovakvi pokazatelji o korupciji sigurno ne idu u prilog jačanju poduzetništva i poboljšavanju poduzetničke okoline. Problem se javlja i zbog egzodusa stanovništva iz Hrvatske, a sigurno da je jedan od razloga za to i raširena korupcija i ne rješavanje tog ukorijenjenog problema u hrvatskom društvu. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku iz Hrvatske se u zadnje dvije godine odselilo preko 85.000 ljudi, a od toga najviše onih između 20 i 39 godina.⁵⁸ Taj pokazatelj svakako loše utječe i na jačanje poduzetništva, pogotovo malog i srednjeg jer se odlascima tolikog broja ljudi gube poduzetnički kapaciteti i potencijali.

4. Premali broj brzorastućih poduzeća

Da bi se povećavala zaposlenost potrebno je osigurati veće učešće rastućih poslovnih pothvata jer su brzorastuća poduzeća nositelji konkurentnosti, a time i stvaranja nove dodane

⁵⁵ Cvitanović V, i Zirdum, G. (2017) *Prepreke i mogućnosti razvoja ženskog poduzetništva u Republici Hrvatskoj*, Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/191725> 27.07.2019.

⁵⁶ Transparency Internacional Hrvatska (2019). *Indeks percepcije korupcije 2018 – 48 bodova, 60. mjesto*. Dostupno na: <https://transparency.hr/hr/clanak/indeks-percepcije-korupcije-2018-48-bodova-60-mjesto/718> 25.07.2019.

⁵⁷ Transparency Internacional Hrvatska (2019). *Indeks percepcije korupcije 2018 – 48 bodova, 60. mjesto*. Dostupno na: <https://transparency.hr/hr/clanak/indeks-percepcije-korupcije-2018-48-bodova-60-mjesto/718> 25.07.2019.

⁵⁸ Državni zavod za statistiku, *Kretanje stanovništva republike Hrvatske*. Dostupno na: <https://www.dzs.hr/> 25.07.2019.

vrijednosti i nove zaposlenosti.⁵⁹ Brzorastuća poduzeća su ona koja imaju godišnji rast veći od 20% godišnje u 3-godišnjem razdoblju (pri čemu se rast može mjeriti brojem zaposlenih ili prometom) ili ako poduzeće ima rast zaposlenih po godišnjoj stopi od 10% ili više u trogodišnjem razdoblju (uz 10 zaposlenih na početku razdoblja).⁶⁰

Između članica EU postoje značajne razlike po učešću brzorastućih poduzeća: od 16% takvih poduzeća u Irskoj i Malti, preko velike grupe zemalja s oko 12-13% (Latvija, Nizozemska, Portugal, Poljska, Slovenija, Slovačka, Švedska, UK, Španjolske...) i Grčke (7,2%) do manje od 3% u Rumunjskoj i Cipru.⁶¹ U Hrvatskoj u strukturi aktivnih poduzeća u 2016. godini povećano je učešće brzorastućih poduzeća na 12,2% (sa 11,7% u 2015. godini i 10,6% u 2014. godini).⁶² Trend rasta brzorastućih poduzeća je svakako dobar pokazatelj za Hrvatsku jer, kao što je već navedeno, brzorastuća poduzeća su nositelji konkurentnosti i inovativnosti.

Kako bi se nastavio trend rasta brzorastućih poduzeća vrlo je bitno da hrvatska poduzeća budu što manje prisutna na tržištu „crvenog“ oceana gdje mnogi nude iste proizvode. Izlazak iz „crvenog“ oceana gdje mnogi nude iste proizvode zahtijeva proizvode koje zbog svoje inovativnosti mogu nuditi samo oni koji su ulaganjem u razvoj novih proizvoda povećali svoju konkurentnost. Pokazatelj konkurentnosti koji povezuje proizvod i ponuđače ključna je pretpostavka stvaranja kapaciteta za rast poslovnih pothvata.⁶³

Tablica 15: Intenzitet konkurentnosti – poduzetnici s inovativnim proizvodima i bez jake konkurencije*, od TEA poduzetnika, 2018 u %

Zemlja	%	Rang
Luksemburg	47,9	1
Cipar	38,6	2
Austrija	37	3
Irska	35,8	4
Švedska	33,7	5
Njemačka	30,5	6
Grčka	28,4	7

⁵⁹ Singer, S. et al. (2018) *Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?*, Zagreb: CEPOR, str. 35. Dostupno na <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2018/05/GEM-2017-za-web-FINAL.pdf> 26.07.2019.

⁶⁰ Eurostat Statistics Explained, *Glossary: High – growth enterprise*, Dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:High-growth_enterprise 26.7.2019.

⁶¹ Singer, S. et al. (2018) *Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?*, Zagreb: CEPOR, str. 35. Dostupno na <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2018/05/GEM-2017-za-web-FINAL.pdf> 26.07.2019.

⁶² Singer, S. et al. (2018) *Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?*, Zagreb: CEPOR, str. 35. Dostupno na <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2018/05/GEM-2017-za-web-FINAL.pdf> 26.07.2019.

⁶³ Singer, S. et al. (2018) *Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?*, Zagreb: CEPOR, str. 35. Dostupno na <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2018/05/GEM-2017-za-web-FINAL.pdf> 26.07.2019.

Francuska	28,1	8
Slovenija	25,5	9
Hrvatska	24,6	10
Italija	24,3	11
Nizozemska	23,8	12
Španjolska	22,3	13
Slovačka	22	14
Uk	21,6	15
Bugarska	14,9	16
Poljska	12,2	17
Prosjeck	27,7	

Izvor: Izrada autora prema Singer, S. et al. (2018) Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?, str. 39, * oni koji su na pitanje kolikom broju kupaca je proizvod nov? odgovorili sa “nov svima” i “nov nekima”, i oni koji su na pitanje koliko poduzetnika nudi isti proizvod? odgovorili sa “nitko ne nudi” i “neki nude”

Prema podacima iz tablice Hrvatska se po intenzitetu konkurentnosti nalazi ispod prosjeka među promatranim zemljama. Iako možemo vidjeti kako se nalazimo iznad nekih razvijenijih zemalja kao što su Nizozemska i Ujedinjeno Kraljevstvo još uvijek dosta zaostajemo za zemljama poput Irske i Austrije s kojima se volimo uspoređivati i s kojima želimo biti u istom rangu razvijenosti. Kako bi napredovala i povećala svoju konkurentnost mala i srednja poduzeća moraju razvijati inovativnost unutar poduzeća te težiti inovativnim proizvodima.

3.3. Usporedba s državama u okruženju to s ostatkom Europske unije

Za usporedbu s državama u okruženju i ostatkom Europske unije korišteni su objavljeni podatci u izvješću *Doing Business 2019*, a u obzir su uzeti podatci za sljedeće države: Bugarska, Slovenija, Austrija, Njemačka te naravno Hrvatska, a uz njih je u tablici prikazan i najbolji indikator.

Tablica 16: Pregled odabranih pokazatelja prema istraživanju *Doing Business 2019* za 2018. godinu za odabrane zemlje

Regulatorno područje	Pokazatelj					
	Hrvatska	Bugarska	Slovenija	Austrija	Njemačka	Najbolji indikator (zemlja)
POKRETANJE POSLA						
Broj procedura	8	7	3	8	9	1,0 (Novi Zeland)
Vrijeme (dani)	22,5	23	8	21	8	0,5 (Novi Zeland)

Trošak (% dohotka per capita)	6,6	1,1	0	4,8	6,7	0,0 (Slovenija)
Najniži iznos temeljnog kapitala kojeg je potrebno uplatiti (% od dohotka po glavi stanovnika)	11,6	0,00	36,8	11,9	31,0	0,0 (117 zemalja)
DOBIVANJE GRAĐEVINSKIH DOZVOLA						
Broj procedura	22	18	17	11	9	-
Vrijeme (dani)	146	97	247,5	222	126	-
Trošak (% vrijednosti skladišta)	10,9	3,8	2,8	1,2	1,2	-
Indeks kontrole kvalitete zgrade (0 - 15)	12,0	14,0	13,0	13,0	9,5	15,0 (3 zemlje)
PRIKLJUČIVANJE NA ELEKTRO-ENERGETSKU MREŽU						
Broj procedura	4	6	5	5	3	3,0 (25 zemalja)
Vrijeme (dani)	65	262	38	23	28	18,0 (3 zemlje)
Trošak (% dohotka per capita)	276,6	428,8	99,5	88,6	38,5	0,0 (3 zemlje)
Indeks pouzdanosti opskrbe i transparentnost tarife (0 - 8)	5,0	6,0	8,0	7,0	8,0	8,0 (27 zemalja)
REGISTRACIJA VLASNIŠTVA NAD NEKRETNINOM						
Broj procedura	5	8	7	3	6	1,0 (4 zemlje)

Vrijeme (dani)	47	19	50,5	20,5	52	1,0 (Novi Zeland)
Trošak (% vrijednosti imovine)	4,0	2,9	2,2	4,6	6,7	0,0 (Saudijska Arabija)
Indeks kvalitete upravljanja zemljom (0 - 30)	23,5	19,0	23,0	23,0	22,0	-
DOBIVANJE KREDITA						
Indeks čvrstoće zakonskih prava (0 - 12)	5	8	3	4	6	12 (5 zemalja)
Indeks podataka o dubini kredita (0 - 8)	6	5	6	7	8	8 (42 zemlje)
Pokrivenost kreditnog registra (% odraslih)	0	75,4	100	2,2	2	100 (4 zemlje)
Pokrivenost kreditnog zavoda % odraslih)	100	0	0	52,2	100	100 (25 zemalja)
ZAŠTITA MANJINSKIH INVESTITORA						
Indeks opsega objavljivanja (0 - 10)	5,0	10,0	5,0	5,0	5,0	10 (13 zemalja)
Indeks opsega odgovornosti direktora (0 - 10)	6,0	2,0	9,0	5,0	5,0	10 (Kambođa)
Pristup internim poslovnim dokumentima za dioničare (0-10)	6,0	8,0	8,0	7,0	5,0	10 (Džibuti)
Indeks opsega prava dioničara	8,0	8,0	8,0	7,0	7,0	(10 Kazahstan)
Indeks opsega vlasništva i kontrole	8,0	4,0	6,0	9,0	6,0	-
Indeks opsega korporativne transparentnosti	7,0	9,0	6,0	8,0	7,0	10 (6 zemalja)
PLAĆANJE POREZA						

Broj plaćanja godišnje	34	14	10	12	9	3 (Hong Kong, Kina)
Vrijeme (broj sati godišnje)	206	453	233	131	218	49 (Singapur)
PREKOGRAIČNA TRGOVINA						
Vrijeme izvoza: usklađenost s granicom (sati)	0	4	0	0	36	0 (19 zemalja)
Trošak izvoza (usklađenost s granicom (USD)	0	55	0	0	345	1 (19 zemalja)
Vrijeme za izvoz: dokumentiranje (sati)	1	2	1	1	1	0 (26 zemalja)
Trošak izvoza: usklađenost dokumenata (USD)	0	52	0	0	45	0 (20 zemalja)
Vrijeme za uvoz: usklađenost s granicom (sati)	0	1	0	0	0	0 (25 zemalja)
Cijena uvoza: usklađenost s granicom (USD)	0	0	0	0	0	0 (28 zemalja)
Vrijeme za uvoz: usklađenost dokumenata (sati)	1	1	1	1	1	0 (30 zemalja)
Troškovi uvoza: ispunjavanje dokumentacije (USD)	0	0	0	0	0	0 (30 zemalja)
PROVEDBA UGOVORA NA SUDU						
Vrijeme (dani)	650	564	1160	397	499	-
Trošak (% vrijednosti potraživanja)	15,2	18,6	12,7	20,6	14,4	-
Indeks kvalitete sudskih procesa (0 - 18)	13,0	10,5	11,5	13	10,5	-

RJEŠAVANJE NESOLVENTNOSTI						
Stopa oporavka (centi za dolar)	34,8	37,2	88,7	80,1	80,4	-
Vrijeme (godine)	3,1	3,3	0,8	1,1	1,2	0,4 (Irska)
Trošak (% nekretnine)	14,5	9,0	4,0	10,0	8,0	1,0 (Norveška)
Indeks jačine insolventnosti	12,0	12,0	11,5	11,0	15,0	-

Izrada autora prema izvješću *Doing Business 2019*

Prema izvješću *Doing Business 2019* od 190 zemalja promatrane zemlje iz tablice su zauzele sljedeća mjesta: Njemačka 24. mjesto, Austrija 26. mjesto, Slovenija 40. mjesto, Hrvatska 58. mjesto i Bugarska 59. mjesto.⁶⁴ Kao što vidimo od promatranih zemalja samo je Bugarska iza Hrvatske. Međutim, Bugarska je u posljednjem desetljeću značajno napredovala u razvoju institucija, poslovnog okruženja i administrativne infrastrukture te je samo pitanja vremena kad će prestići Hrvatsku koja ima kronični problem stagnacije.⁶⁵ U pojedinačnom pregledu pokazatelja ističu se određene vrijednosti koje daju odgovore zašto zaostajemo za promatranim zemljama te zašto nam se Bugarska skroz približila. Broj procedura i dani potrebni za pokretanje poslovanja su u rangu s Bugarskom. Međutim, promatrajući te parametre u odnosu sa Slovenijom vidi se kako je znatno lakše pokrenuti posao u Sloveniji nego u Hrvatskoj. Broj procedura za dobivanje građevinske dozvole je najveći u Hrvatskoj. U usporedbi s Njemačkom potrebno je više nego duplo procedura obaviti u Hrvatskoj nego u Njemačkoj. Taj podatak nam dokazuje da je administracija jedan od ključnih problema s kojima se susreću poduzeća u Hrvatskoj. Pokazatelj koji je definitivno zabrinjavajuć je broj poreza koji se moraju platiti tijekom godine. U Hrvatskoj je taj broj 34 dok u ostalim promatranim državama u tablici taj broj ne prelazi 15. Možemo zaključiti kako su administrativno i porezno rasterećenje poduzetništva ključni za prekid hrvatske stagnacije i uspon prema najboljih 30. Broj bodova (prema trenutnom rankingu) naspram najbolje prakse treba povećati sa 72% na 78% koliko približno imaju Poljska na 33. i Češka na 35. mjestu.

⁶⁴ *Doing Business 2019, Training for Reform*, Dostupno na:

https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB2019-report_web-version.pdf 27.07.2019.

⁶⁵ Hrvatska Gospodarska Komora, *Bugarska – država rastućih poslovnih mogućnosti*, str.4, Dostupno na:

<https://www.hgk.hr/documents/bugarska-drzava-rastucih-poslovnih-mogucnosti-011220165849665640e14.pdf> 27.07.2019.

Prvi cilj mogla bi biti Slovačka koja je 42. sa 76% od najbolje svjetske prakse.⁶⁶ Potrebno je samo nekoliko konzistentnih mjera koje će Hrvatsku gurnuti prema najboljih 30, umjesto da svake godine određena poboljšanja budu pregažena određenim pogoršanjima što dovodi do stagnacije.

⁶⁶ Ekonomski lab (2018). *Na putu prema dolje: Doing Business 2019. je još jedan pokazatelj relativnog pada Hrvatske u globalnim usporedbama*. Dostupno na: <https://arhivanalitika.hr/blog/na-putu-prema-dolje-doing-business-2019-je-jos-jedan-pokazatelj-relativnog-pada-hrvatske-u-globalnim-usporedbama/> 27.07.2019.

4. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE KLJUČNIH PREPREKA JAČEM RAZVOJU PODUZETNIŠTVA U REPUBLICI HRVATSKOJ

4.1. Metodologija istraživanja

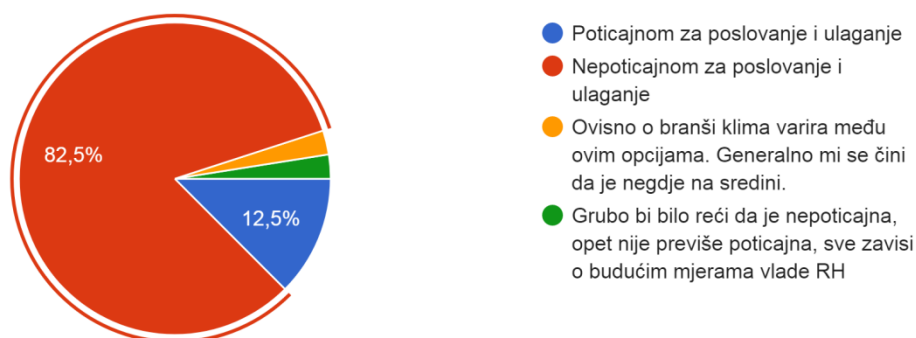
Za potrebe istraživanja o ključnim preprekama jačem razvoju poduzetništva u Republici Hrvatskoj korišten je anketni upitnik napravljen pomoću Google obrazaca. Anketni upitnik je preuzet od Hrvatske gospodarske komore te je prilagođen potrebama ovog diplomskog rada. U anketi je sudjelovalo 40 poduzeća, od toga 35 malih poduzeća, do 50 zaposlenih te 5 srednjih poduzeća, do 250 zaposlenih. Broj poduzeća koji je sudjelovao u anketi prema županijama je bio sljedeći: 21 poduzeće iz Grada Zagreba, 8 poduzeća iz Zagrebačke županije, 2 poduzeća iz Međimurske županije, 2 poduzeća iz Splitsko-dalmatinske županije te po jedno poduzeće iz Bjelovarsko-bilogorske županije, Brodsko-posavske županije, Istarske županije, Osječko-baranjske županije, Požeško-slavonske županije, Varaždinske županije te Šibensko-kninske županije. Odgovori su se prikupljali od 26. srpnja 2019. godine do 6. kolovoza 2019. godine. Anketni upitnik se slao na mail adrese poduzeća te je bio namijenjen direktorima ili vlasnicima poduzeća. Od ukupno 13 pitanja 9 je bilo strukturirano te su ispitanicima ponuđeni odgovori u obliku Likertove skale koja su trebali označiti brojem od 1 do 5. Npr. na pitanje broj 2 „U kojim područjima primjećujete najveće prepreke / opterećenje za Vaše poslovanje?“ trebali su za pojedino područje označiti jačinu opterećenje/ prepreke s time da je 0 označavala „nije prepreka“, 1 je označavala „najmanja prepreka“, a 5 je označavala „najveća prepreka“. Jedno pitanje je bilo dihotomo, odnosno na pitanje: „Jeste li upoznati s Akcijskim planom Vlade Republike Hrvatske za administrativno rasterećenje gospodarstva za 2019. godinu?“ bilo je potrebno odgovoriti s da ili ne. Za 3 pitanja je bila postavljena nominalna skala. Npr. pitanje broj 13: „Kojom ocjenom biste ocijenili Akcijski plan Vlade Republike Hrvatske za administrativno rasterećenje gospodarstva za 2019. godinu?“ ispitanicima su bile ponuđene ocjene od 1 do 5. Na kraju upitnika ispitanici su morali navesti naziv tvrtke, sjedište tvrtke te odgovoriti spada li njihovo poduzeće u malo ili srednje s obzirom na broj zaposlenika.

4.2. Rezultati istraživanja

Slika 2: Ocjena poslovne i investicijske klime za mala i srednja poduzeća na temelju provedenog istraživanja

1. Kako biste ocijenili poslovnu i investicijsku klimu za mala i srednja poduzeća u Republici Hrvatskoj?

40 odgovora

Izvor: Istraživanje tržišta provedeno putem Google obrasca

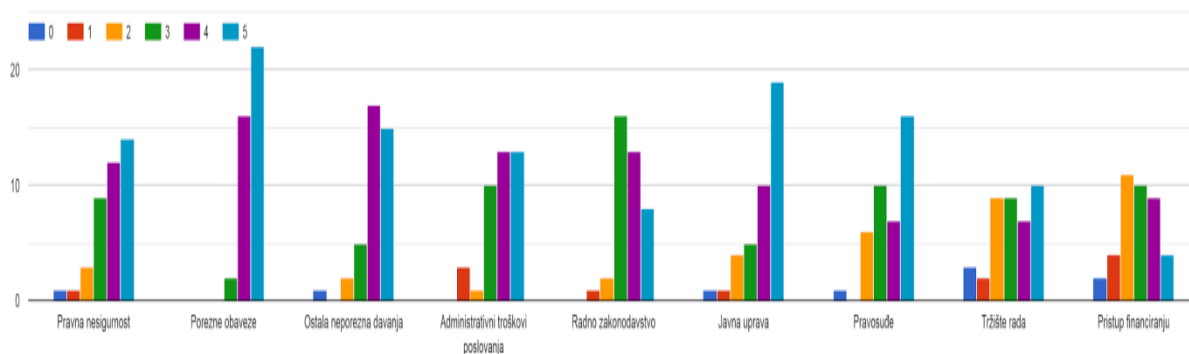
Republika Hrvatska prihvatila je poslovanje poduzetništva s veoma malim opsegom uplitanja, što znači da je država dužna stvoriti okruženje koje je prihvatljivo za poslovanje gospodarskih subjekata.⁶⁷ Iz grafikona možemo vidjeti kako je 82,5% ispitanika odgovorilo kako je poslovna i investicijska klima nepoticaјna za ulaganje i poslovanje dok je samo 12,5% ispitanika odgovorilo da je poticaјna. Možemo zaključiti kako su ovakvi rezultati očekivani s obzirom na probleme koje smo navodili u prethodnim poglavlјima, a odnose se na administraciju i porezna opterećenja. Kako su današnja poduzeća suočena s naglim i brzim promjenama na tržištu ona pokušavaju integrirati različite aktivnosti poduzeća te stalno razvijati inovacije.⁶⁸ Stoga je nužno da se investicijska klima u Hrvatskoj poboljša te postane poticaјna za poduzeća.

⁶⁷ Lupić, M. i Bujan, I. *Poduzetništvo mladih prilike i prepreke*, Dostupno na: [file:///C:/Users/Valerija/Downloads/EL_Vol7_No1_63_80%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Valerija/Downloads/EL_Vol7_No1_63_80%20(1).pdf) 27.7.2019.

⁶⁸ Morić Milovanović, M. (2009), *Sustav poticanja kao faktor razvoja korporativnog poduzetništva*, Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id=clanak_jezik=63596 27.7.2019.

Slika 3: Najveće prepreke/ opterećenje u poslovanju

2. U kojim područjima primjećujete najveće prepreke / opterećenje za Vaše poslovanje?

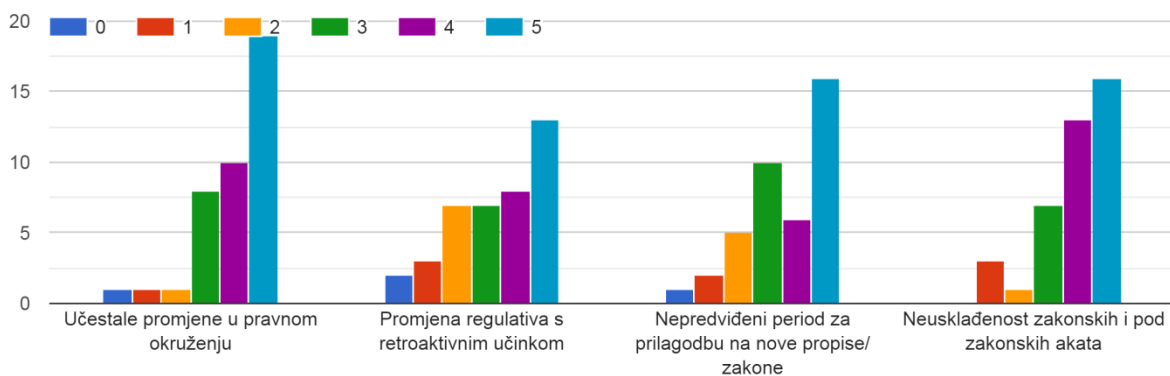

Izvor: Istraživanje tržišta provedeno putem Google obrasca

Kao najveće prepreke/ opterećenja u poslovanju ispitanici su odredili porezne obaveze i javnu upravu. Odmah iza njih su pravna nesigurnost i pravosuđe. Nakon toga slijede administrativni troškovi, radno zakonodavstvo te tržište rada. Ono što nam govore ovakvi rezultati je to da su poduzetnici porezno preopterećeni, pogotovo mali i srednji. Isto tako, velik je problem i često spominjana troma javna uprava koja ni na koji način ne olakšava poslovanje poduzećima.

Slika 4: Pravna nesigurnost

3. Pravna nesigurnost: Što od navedenoga predstavlja najveće opterećenje / prepreke u vašem poslovanju?

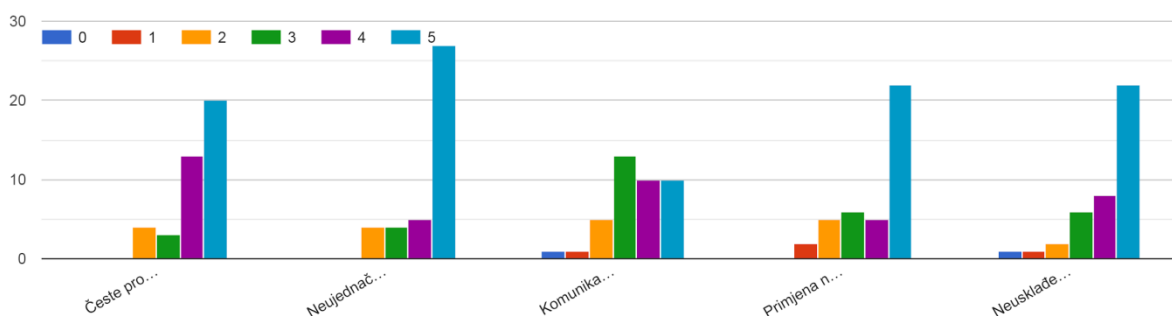

Izvor: Istraživanje tržišta provedeno putem Google obrasca

Što se tiče pravne nesigurnosti prema istraživanju najveće opterećenje za poduzetnike predstavljaju učestale promjene u pravnom okruženju te nepredviđeni period za prilagodbu na iste. Poduzetničko odlučivanje jedna je od najtežih i najodgovornijih gospodarskih aktivnosti⁶⁹, a stalne promjene u pravnom okruženju otežavaju donošenje odluka. Poduzetnici, uz sav posao koji im se odnosi na poslovanje, moraju stalno pratiti promjene u pravnom i poreznom okruženju, a gotovo svake godine se mijenjaju određeni propisi. Poduzeća se konstantno moraju prilagođavati novim zakonima i propisima što im predstavlja veliko administrativno opterećenje. Ukoliko se ne usklade s novim zakonima i promjena plaćaju penale koji mogu ugroziti njihovo poslovanje.⁷⁰

Slika 5: Porezne obveze

4. Porezne obveze: Što od navedenoga predstavlja najveće opterećenje / prepreke u vašem poslovanju?

Izvor: Istraživanje tržišta provedeno putem Google obrasca

Što se tiče poreznih obveza ispitanici najveće zamjerke imaju na neujednačeno tumačenje poreznih propisa na različitim razinama zakonodavnih tijela, što je čak 27 ispitanika označilo najvećom ocjenom, odnosno najvećom preprekom. Odmah iza toga su neusklađenost poreznih propisa s trenutnom gospodarskom situacijom što sve prethodne godine potvrđuju zbog toga što Vlada nije povlačila prave poteze kada je u pitanju porezna politika, ni u vrijeme krize, ni u vrijeme nakon krize. Zatim slijedi primjena načela naplate kazni zbog manjih nepravilnosti umjesto načela upozorenja. Kako smo vidjeli na prethodnoj fotografiji poduzetnicima su velika prepreka stalne promjene u pravnom okruženju, što je ponekad teško na vrijeme ispratiti. Još veća prepreka im je kada ih se novčano kažnjava za sitne

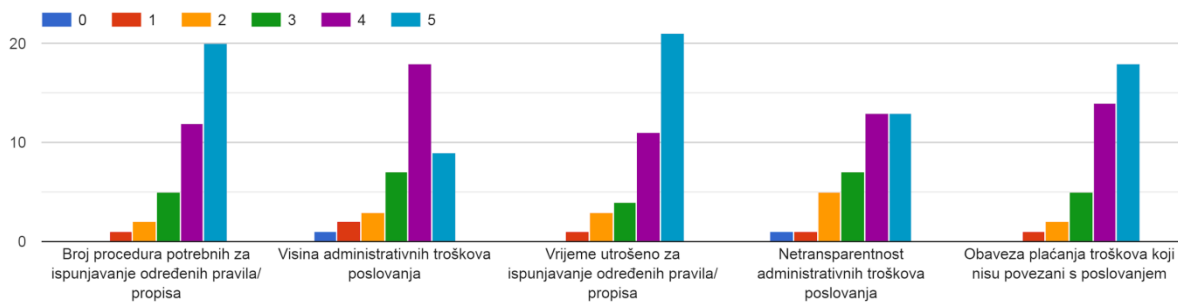
⁶⁹ Žanić, V. *Poslovni plan poduzetnika*, Zagreb: Republika Hrvatska Ministarstvo gospodarstva; Masmedia

⁷⁰ Ištvančić, B. *Nesigurnost u tumačenju propisa znači i nesigurnost u poslovanju* (2019), Dostupno na: <http://www.poslovni.hr/poduzetnik/nesigurnost-u-tumacenju-propisa-znaci-i-nesigurnost-u-poslovanju-349661> 05.09.2019.

nepravilnosti koje im mogu ugroziti poslovanje. Umjesto kazni primjerenija bi bila upozorenja i eventualni savjeti, pogotovo za nova, mala poduzeća.

Slika 6: Administrativni troškovi poslovanja

5. Administrativni troškovi poslovanja: Što od navedenog predstavlja najveće opterećenje / prepreke u vašem poslovanju?

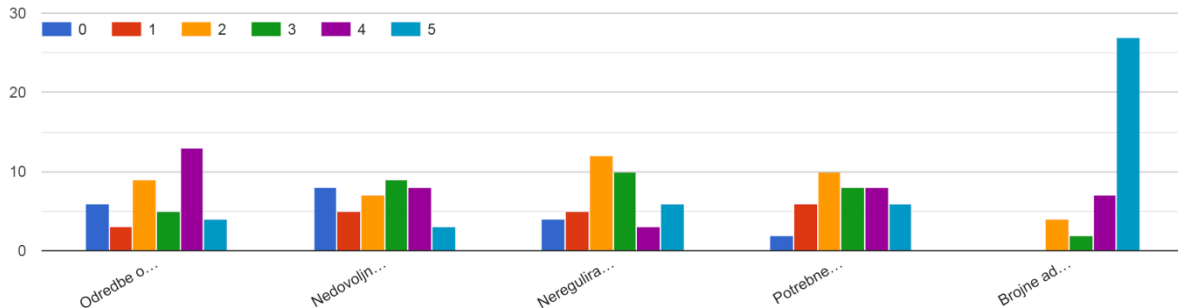
Izvor: Istraživanje tržišta provedeno putem Google obrasca

Najveće opterećenje za ispitanike, što se tiče administrativnih troškova poslovanja, su: Vrijeme utrošeno za ispunjavanje određenih propisa, broj procedura potrebnih za ispunjavanje određenih propisa te vrijeme utrošeno za ispunjavanje određenih propisa. Nakon toga slijede netransparentnost administrativnih troškova poslovanja te visina administrativnih troškova poslovanja. Republika Hrvatska mora osigurati zakonsku potporu osnivanju i razvoju poduzeća, smanjivanje vremena i dokumentacije za pokretanja poduzeća mora biti prioritet Vlade.⁷¹

⁷¹ Rajsman, M., Petričević, N., Marjanović, V. *Razvoj malog gospodarstva u Republici Hrvatskoj* (2013), Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=159509 5.9.2019.

Slika 7: Radno zakonodavstvo

6. Radno zakonodavstvo: Što od navedenog predstavlja najveću prepreku u Vašem poslovanju?

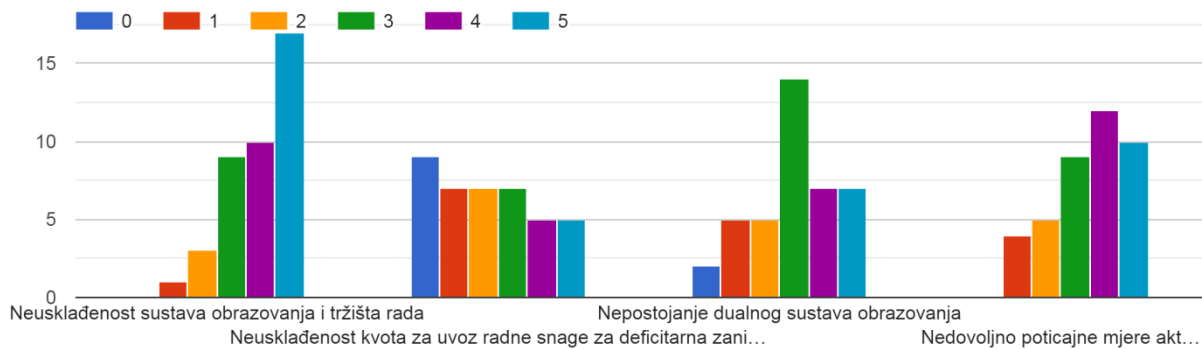

Izvor: Istraživanje tržišta provedeno putem Google obrasca

Što se tiče radnog zakonodavstva najveću prepreku u poslovanju predstavljaju brojne administrativne procedure (evidencija radnog vremena, podnošenje JOPPD obrasca na dan isplate plaća i sl.). Čak se 27 ispitanika izjasnilo kako im je to najveća prepreka kada je u pitanju radno zakonodavstvo. Odredbe o radnom vremenu (prekovremeni sati i rad od kuće), nedovoljna fleksibilnost odredbe o obvezi zapošljavanja osoba s invaliditetom, nereguliranost rada na malim poslovima, potrebne procedure pri promjeni radnog mjesta (obavezni liječnički pregled i sl.) tek za nekolicinu ispitanika predstavljaju veliku prepreku u poslovanju. Može se zaključiti kako radno zakonodavstvo ne predstavlja veliku prepreku u poslovanju za mala i srednja poduzeća. Potrebno je samo smanjiti broj administrativnih procedura.

Slika 8: Tržište rada

7. Tržište rada: Što od navedenog predstavlja najveću prepreku u Vašem poslovanju?

Izvor: Istraživanje tržišta provedeno putem Google obrasca

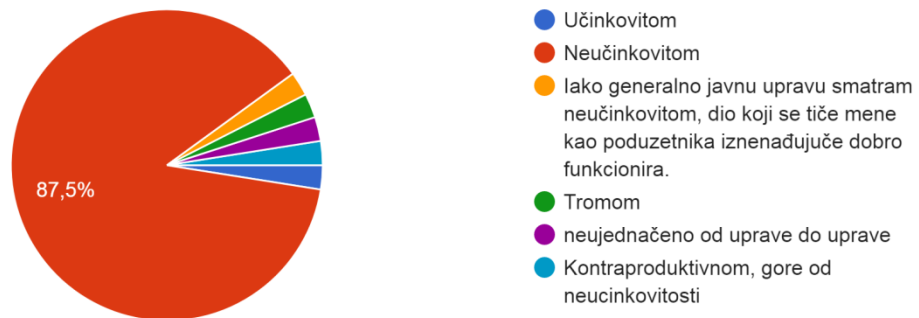
Podatci dobiveni istraživanjem o preprekama vezano za tržište rada govore kako najveći problem malim i srednjim poduzećima predstavlja neusklađenost sustava obrazovanja i tržišta rada. Ta informacija otkriva kako poduzetnici nisu zadovoljni kadrom koji izlazi s fakulteta te iz srednjih škola. Kako bi se ova prepreka otklonila potrebna je bolja suradnja poslodavaca i vladajućih, pogotovo Ministarstva obrazovanja. Nakon godina zanemarivanja obrazovanja i ne pridavanja nikakve pažnje može se konstatirati kako su metode i kurikulumi u visokom i srednjem obrazovanju zastarjeli. Obrazovna reforma koja je pokrenuta nailazi na mnogo zamjerki te je pitanje je li ona sveobuhvatna i kvalitetna te hoće li polučiti ikakve pozitivne pomake. Također, važno je naglasiti kako su mala i srednja poduzeća osjetljivija na rigidno tržište rada jer im troškovi rada predstavljaju veliki udio u poslovanju i ograničavaju prilagodbi fluktuacijama potražnje.⁷²

⁷² Mrnjavac, Ž. (2015) *Zaposlimo Hrvatsku! Strateške smjernice za rast zaposlenosti*, Zagreb: Hrvatska gospodarska komora, str. 99

Slika 9: Javna uprava

8. Kako biste okarakterizirali hrvatsku javnu upravu?

40 odgovora

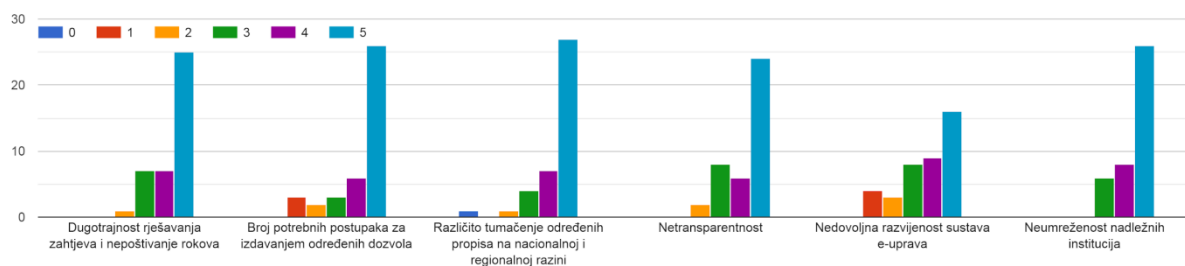

Izvor: Istraživanje tržišta provedeno putem Google obrasca

Na pitanje o učinkovitosti javne uprave čak 87,5% ispitanika smatra kako je ona neučinkovita. Tek jedan ispitanik smatra kako je učinkovita, dok jedan ispitanik odgovara kako dio koji se tiče njegovog poslovanja dobro funkcionira. Jedan ispitanik smatra kako je troma, jedan je smatra kontraproduktivnom, što je još gore od neučinkovite. Vidljivo je kako je Hrvatskoj nužno potrebna reforma javne uprave kako bi ona bila podrška poduzetništvu.

Slika 10: Javna uprava – najveća prepreka u poslovanju

9. Javna uprava: Što od navedenog predstavlja najveću prepreku u Vašem poslovanju?

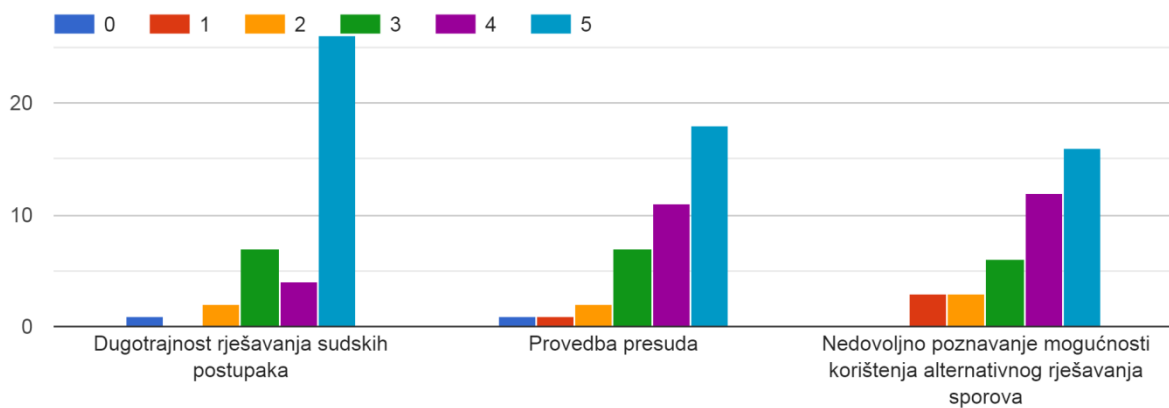
Izvor: Istraživanje tržišta provedeno putem Google obrasca

Najveća pojedinačna prepreka što se tiče javne uprave za poduzeća koja su sudjelovala u istraživanju je različito tumačenje određenih propisa na nacionalnoj i regionalnoj razini. Odmah iza toga slijede: broj potrebnih propisa za izdavanjem određenih dozvola, neumreženost nacionalnih institucija, netransparentnost te dugotrajnost rješavanja zahtjeva i

nepoštivanje rokova. Iz grafikona je vidljivo kako su sve navedene prepreke dobile jako puno najvećih ocjena što dokazuje kako su ispitanici izrazito nezadovoljni radom javne uprave.

Slika 11: Pravosuđe

10. Pravosuđe: Što od navedenog predstavlja najveću prepreku u Vašem poslovanju?

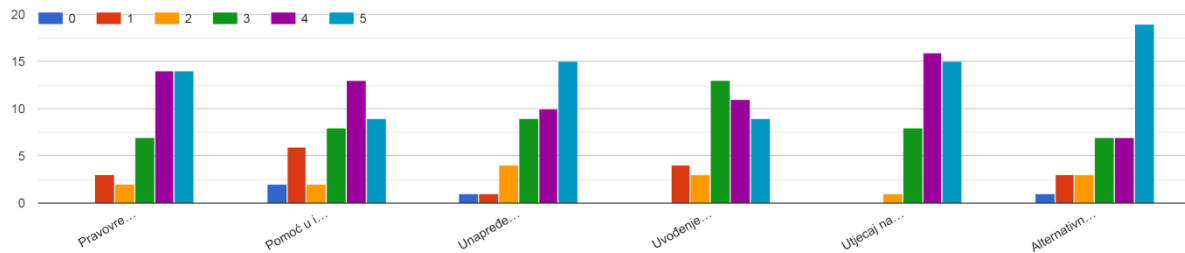

Izvor: Istraživanje tržišta provedeno putem Google obrasca

Najveću prepreku u poslovanju, kada je u pitanju pravosuđe, predstavlja dugotrajnost rješavanja sudskih postupaka što je čak 26 ispitanika ocijenilo najvećom ocjenom, odnosno da im to predstavlja najveći problem. Dugotrajnost i upitno rješavanja sudskih postupaka uvodi nesigurnost u poslovanje, pogotovo malih i srednjih poduzeća jer dugotrajnost sa sobom povlači i velike sudske troškove. Alternativno rješavanje sudskih sporova može biti jedno od rješenja kako bi se smanjila dugotrajnost sudskih sporova. Međutim, iz ankete vidimo kako poduzetnici nisu dovoljno upoznati s tim mogućnostima.

Slika 12: Pomoć u poslovanju

11. Što bi Vam od navedenog bilo od pomoći u poslovanju?

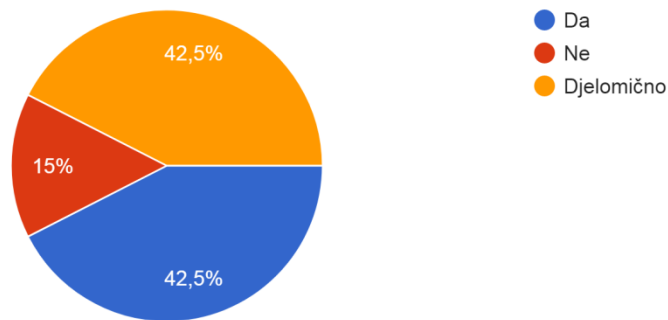
Izvor: Istraživanje tržišta provedeno putem Google obrasca

Na upit što bi od navedenog bila najveća pomoć u poslovanju najveći broj ispitanika navećom ocjenom ocijenilo je alternativno rješavanje sudskih sporova. Ako se vratimo na prethodni grafikon vidimo kako su ispitanici nedovoljno upoznati s alternativnim mogućnostima rješavanja sudskih sporova. Može se zaključiti kako je to područje na kojem se može raditi i ostvariti napredak, ukoliko se uključe sve strane od države do poduzetnika. Ostale stvari koje bi bile od pomoći u poslovanju poduzetnika su redom: utjecaj na zakonodavca prijedlozima kroz aktivno sudjelovanje u radu strukovnih udruženja na nacionalnoj i međunarodnoj razini s 15 najvećih ocjena, unapređenje sustava E-poslovanja i E-uprave, također s 15 najvećih ocjena, pravovremene informacije o konkurenciji, promjenama zakona te mogućnostima financiranja s 14 najvećih ocjena. Na kraju poretka su pomoć u izlasku na strana tržišta i uvođenje dualnog sustava obrazovanja s po 9 najvećih ocjena.

Slika 13: Upoznatost s akcijskim planom Vlade za administrativno rasterećenje gospodarstva za 2019. godinu

12. Jeste li upoznati s Akcijskim planom Vlade Republike Hrvatske za administrativno rasterećenje gospodarstva za 2019. godinu?

40 odgovora

Izvor: Istraživanje tržišta provedeno putem Google obrasca

S akcijskim planom Vlade za administrativno rasterećenje gospodarstva za 2019. godinu upoznato je tek 42,5% ispitanika. Djelomično je upoznato također 42,5% ispitanika, dok 15% uopće nije upoznato. Kada bi administrativno rasterećenje bilo snažnije, odnosno kada bi poduzetnici stvarno osjetili rasterećenje, vjerojatno bi postotak upoznatih bio veći. Ovako se može zaključiti da akcijski plan nije dovoljno rasteretio poduzetnike.

4.3. Ograničenja u istraživanju

U procesu provođenja istraživanja na temu „Ključne prepreke razvoju poduzetništva u Republici Hrvatskoj“ postojala su razna ograničenja istraživanja zbog kojih je rezultate istraživanja svakako potrebno uzeti s određenom zadržskom. Glavna ograničenja ovog istraživanja bila su:

- Premali uzorak
- Struktura uzorka
- Provjera osobe koja je ispunila anketu

Premali uzorak je jedno od glavnih ograničenja u ispitivanju. Iako je za potrebe diplomskog rada donekle reprezentativan, za prave podatke potreban je znatno veći uzorak. Ovo ograničenje proizlazi i iz razloga što je za ovu anketu bilo potrebno da je ispuni ili direktor ili vlasnik poduzeća što je izrazito teško u današnje vrijeme zbog preopterećenosti istih svakodnevnim poslovnim obavezama.

Struktura uzorka nije bila proporcionalno raspoređena. Od 40 poduzeća koja su ispunila anketu malih poduzeća, odnosno onih do 50 zaposlenih bilo je 35 što je 87,5%, dok je srednjih poduzeća, odnosno onih do 250 zaposlenih, bilo 5, što je samo 12,5%. Isto tako, ovim istraživanjem nisu obuhvaćene sve županije. Postoji i nesrazmjer između županija koje su obuhvaćane. Od 40 poduzeća koja su sudjelovala u istraživanju 29 ih je iz Grada Zagreba ili Zagrebačke županije. Rezultati bi svakako bili reprezentativniji kada bi bile obuhvaćene sve županije i to na način da broj anketiranih poduzeća odgovara proporcionalno veličini županije.

Još jedno od ograničenja u istraživanju je i to da je nemoguće provjeriti jesu li anketu ispunili oni kojima je ona bila namijenjena, a to su direktori ili vlasnici poduzeća. Iako oni imaju najbolji uvid u to s kojim se preprekama u poslovanju susreću, moguće je da su anketu prosljedili nekom od svojih suradnika na nižim pozicijama.

5.ZAKLJUČAK

Ključne prepreke razvoju poduzetništva u Republici Hrvatskoj su prevelika administrativna i porezna opterećenja te nedostatak političke volje da se poduzetnička okolina učini naklonjenijom poduzetnicima. Hrvatska Vlada je kroz godine predstavljala i donosila razne strategije i akcijske planove kojima je nastojala smanjiti prepreke s kojima se poduzetnici susreću. Međutim, rezultati tih akcija i strategija nisu se pokazali uspješnima. Kako su mala i srednja poduzeća ključna za gospodarski razvitak zemlje potrebno je snažnije rasteretiti poduzeća, pogotovo u administrativnim i poreznim područjima. Nadalje, ključno je poduzetničku okolinu učiniti djelotvornom. Poduzetnička okolina mora stimulirati prepoznavanje i pokretanje poslovnih pothvata.

Što se tiče poduzetničke aktivnosti, možemo zaključiti kako se poduzetnički pothvati u Republici Hrvatskoj većinom pokreću iz nužnosti, a ne zbog uočene prilike. Mnogo je bolja situacija kada se u poslovni pothvat krene zbog uočene prilike jer to podrazumijeva da poduzetnik u poslovni pothvat ulazi pripremljeniji te da bolje poznaje tržište na kojem će sudjelovati. Ukoliko se u budućnosti poveća broj poduzeća koja se otvaraju zbog uočene prilike i ukoliko se prilike počnu bolje percipirati možemo očekivati puno veći broj uspješnijih i dugovječnijih poduzeća.

Ukoliko se Hrvatsku usporedi s državama u okruženju, kao što su Njemačka, Austrija i Slovenija, vidi se jasno zaostajanje kada je u pitanju lakoća poslovanja. Trenutno se Hrvatska još uvijek nalazi ispred Bugarske koja je pokrenula snažne reforme i značajno poboljšala lakoću poslovanja te je pitanje kada će prestići Hrvatsku. Problem u pogledu lakoće poslovanja je taj što Hrvatska stagnira ili blago raste dok slabije razvijene zemlje snažno napreduju te provode strukturne reforme.

Iz istraživanja koje je provedeno na 40 malih i srednjih poduzeća može se zaključiti kako poduzetnici investicijsku i poslovnu klimu smatraju nepoticanom za poslovanje i ulaganje. Ako se to poveže s činjenicom kako su mala i srednja poduzeća ključna za gospodarski rast i napredak može se zaključiti kako će hrvatsko gospodarstvo teško uhvatiti korak s razvijenim zemljama. U tom smislu ključna je uloga države koja mora rasteretiti poduzetnike i olakšati im poslovanje, a to se može postići isključivo stvarnom poreznom, administrativnom i reformom javne uprave.

POPIS LITERATURE

1. Alpeza, M., Oberman, M. i Has, M. (2018) *Izvešće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2018.*, Zagreb: CEPOR, Dostupno na <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/03/SME-report-2018-HR.pdf> 22.07.2019.
2. Cvitanović V, i Zirdum, G. (2017) *Prepreke i mogućnosti razvoja ženskog poduzetništva u Republici Hrvatskoj*, Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/191725> 27.07.2019.
3. Česnik, M. i Omazić M. (2019) *Istraživanje stava mladih znanstvenika o poduzetništvu i poduzetničkom obrazovanju u Hrvatskoj*, Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=322909 27.07.2019.
4. Doing Business 2019, *Training for Reform*, Dostupno na: https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB2019-report_web-version.pdf 27.07.2019.
5. Državni zavod za statistiku, *Kretanje stanovništva republike Hrvatske*. Dostupno na: <https://www.dzs.hr/> 25.07.2019.
6. Ekonomski lab, (2018) *Na putu prema dolje: Doing Business 2019. Je još jedan pokazatelj relativnog pada Hrvatske u globalnim usporedbama*, Dostupno na: <https://arhivalitika.hr/blog/na-putu-prema-dolje-doing-business-2019-je-jos-jedan-pokazatelj-relativnog-pada-hrvatske-u-globalnim-usporedbama/> 24.07.2019.
7. Eurostat Statistics Explained, *Glossary: High – growth enterprise*, Dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:High-growth_enterprise 26.7.2019.
8. Fučkan, Đ. (2013) *Planiranje poslovnih dometa*, Zagreb: Hum naklada
9. Hrvatska Gospodarska Komora, *Bugarska – država rastućih poslovnih mogućnosti*, str.4, Dostupno na: <https://www.hgk.hr/documents/bugarska-drzava-rastucih-poslovnih-mogucnosti-011220165849665640e14.pdf> 27.07.2019.
10. Ištvančić, B. *Nesigurnost u tumačenju propisa znači i nesigurnost u poslovanju* (2019), Dostupno na: <http://www.poslovni.hr/poduzetnik/nesigurnost-u-tumacenju-propisa-znaci-i-nesigurnost-u-poslovanju-349661> 27.07.2019.
11. Jašarević, F. i Kuka, E. *Poduzetništvo i ekonomski razvoj države*, Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=222275 29.07.2019.
12. Knežević, D. i Žiljak, N. (2018) *Analiza poduzetništva u Republici Hrvatskoj i usporedba s izabranim zemljama svijeta*, Dostupno na <https://hrcak.srce.hr/213877> 23.07.2019.

13. Kolaković, M. (2006) *Poduzetništvo u ekonomiji znanja*, Zagreb: Sinergija
14. Kovačević, B. (2001) *Osnove poslovne ekonomije*, Zagreb: Mikrorad
15. Kovačević, Z. (2001) *Restrukturiranje hrvatskih poduzeća*, Zagreb: Politička kultura
16. Kraljić, T. (2012) *Važnost učenja za poduzetništvo u uvjetima velikih strukturnih promjena hrvatskog gospodarstva i poslovanja na jedinstvenom tržištu Europske unije*, Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=192326 27.07.2019.
17. Lupić, M. i Bujan, I. *Poduzetništvo mladih prilike i prepreke*, Dostupno na: [file:///C:/Users/Valerija/Downloads/EL_Vol7_No1_63_80%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Valerija/Downloads/EL_Vol7_No1_63_80%20(1).pdf) 27.07.2019.
18. Ministarstvo gospodarstva poduzetništva i obrta (2017). *Strateški plan ministarstva gospodarstva poduzetništva i obrta za razdoblje 2018.-2020. godine*. Zagreb, Dostupno na: https://www.mingo.hr/public/documents/STRATE%C5%A0KI%20PLAN%202018_2020_MGPO.pdf 27.07.2019.
19. Morić Milovanović, M. (2009), *Sustav poticanja kao faktor razvoja korporativnog poduzetništva*, Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=63596 27.7.2019.
20. Mrnjavac, Ž. (2015) *Zaposlimo Hrvatsku! Strateške smjernice za rast zaposlenosti*, Zagreb: Hrvatska gospodarska komora, str. 99
21. Narodne novine (2013) *Strategija razvoja poduzetništva Republike Hrvatske 2013. – 2020*. Zagreb: Narodne novine d.d., NN 136/2013, str. 39, Dostupno na: <http://www.europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/Strategy-HR-Final.pdf> 26.07.2019.
22. Rajsman, M., Petričević, N., Marjanović, V. *Razvoj malog gospodarstva u Republici Hrvatskoj* (2013), Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=159509 05.09.2019.
23. Renko, N. i Brečić, R. (2016) *Marketing malih i srednjih poduzeća*, Zagreb: Školska knjiga
24. Singer, S. (2018) *Politika je najveća prepreka razvoju poduzetništva*, Dostupno na: <https://prviplan.hr/biznis/intervju-slavica-singer-politika-je-najveca-prepreka-razvoju-poduzetnistva/> 23.07.2019.
25. Singer, S. et al. (2018) *Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?*, Zagreb: CEPOR, Dostupno na <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2018/05/GEM-2017-za-web-FINAL.pdf> 24.7.2019.
26. Škrtić, M. (2006) *Poduzetništvo*, Zagreb: Sinergija

27. Škrtić, M. i Mikić, M. (2011) *Poduzetništvo*, Zagreb: Sinergija d.o.o.
28. Škrtić, M. i Vouk, R. (2005) *Osnove poduzetništva i menadžmenta*, Zagreb: Katma d.o.o.
29. Transparency Internacional Hrvatska (2019). *Indeks percepcije korupcije 2018 – 48 bodova, 60. mjesto*. Dostupno na: <https://transparency.hr/hr/clanak/indeks-percepcije-korupcije-2018-48-bodova-60.mjesto/718> 25.07.2019.
30. Udovičić, A. (2011) *Malo i srednje poduzetništvo u Hrvatskoj s osvrtom na obiteljsko poduzetništvo*, Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/130171> 22.07.2019.
31. Vidučić, Lj. (2012) *Mala i srednja poduzeća – Financijska politika i ekonomsko-financijski okvir podrške*, Split: Sveučilište u Splitu Ekonomski fakultet
32. Vlada Republike Hrvatske (2019). *Akcijski plan za administrativno rasterećenje gospodarstva 2019*. Zagreb, str.2, Dostupno na: <https://www.mingo.hr/page/u-2019-godini-poduzetnici-se-rasterecuju-za-626-milijuna-kuna> 27.7.2019.
33. Žanić, V. *Poslovni plan poduzetnika*, Zagreb: Republika Hrvatska Ministarstvo gospodarstva; Masmedia

POPIS SLIKA

Slika 1: Kvaliteta komponenti poduzetničke okoline u Hrvatskoj u usporedbi s prosjekom Europske unije.....	11
Slika 2: Ocjena poslovne i investicijske klime za mala i srednja poduzeća na temelju provedenog istraživanja.....	37
Slika 3: Najveće prepreke/ opterećenje u poslovanju.....	38
Slika 4: Pravna nesigurnost.....	38
Slika 5: Porezne obveze.....	39
Slika 6: Administrativni troškovi poslovanja.....	40
Slika 7: Radno zakonodavstvo.....	41
Slika 8: Tržište rada.....	42
Slika 9: Javna uprava.....	43
Slika 10: Javna uprava – najveća prepreka u poslovanju.....	43
Slika 11: Pravosuđe.....	44
Slika 12: Pomoć u poslovanju.....	45
Slika 13: Upoznatost s akcijskim planom Vlade za administrativno rasterećenje gospodarstva za 2019. godinu.....	46

POPIS TABLICA

Tablica 1: Mjerila veličine poduzeća po preporukama Europske komisije.....	4
Tablica 2: Veličina poduzeća i zaposlenost, ukupan prihod i izvoz u 2017. godini.....	5
Tablica 3: Percepcija o prilikama za pokretanje poslovnog pothvata - %.....	6
Tablica 4: Percepcija o osobnim sposobnostima za pokretanje poslovnog pothvata - %.....	7
Tablica 5: Percepcija o poduzetničkim namjerama - %.....	7
Tablica 6: Percepcija o strahu od promašaja - %.....	8
Tablica 7: Razlozi za ulazak u poduzetničku aktivnost – zbog uočene prilike ili zbog nužnosti.....	9
Tablica 8: Učešće „odrasih“ poduzeća - %.....	10
Tablica 9: Percepcija kvalitete obrazovanja za poduzetničko djelovanje u 2016. i 2017. godini (ocjene u rasponu od 1 do 9).....	16
Tablica 10: Zbirni prikaz planiranog rasterećenja gospodarstva po zakonodavnim područjima, u odnosu na ukupne administrativne obveze u navedenom području.....	19
Tablica 11: Vladine politike – porezi i regulativa, Hrvatska i EU zemlje.....	25
Tablica 12: Vladini programi, Hrvatska i EU zemlje: Tablica 13: Razlozi izlaza iz poslovne aktivnosti (% u odnosu na sve razloge izlaska) za 2018. godinu.....	25
Tablica 13: Razlozi izlaza iz poslovne aktivnosti (% u odnosu na sve razloge izlaska) za 2018. godinu.....	26
Tablica 14: Percepcija o društvenom statusu poduzetnika, u EU perspektivi - %.....	27
Tablica 15: Intenzitet konkurentnosti – poduzetnici s inovativnim proizvodima i bez jake konkurencije*, od TEA poduzetnika, 2018 u %.....	29
Tablica 16: Pregled odabranih pokazatelja prema istraživanju <i>Doing Business</i> 2019 za 2018. godinu za odabrane zemlje.....	30

PRILOZI

PRILOG 1: ANKETNI UPITNIK

Upitnik o preprekama u poslovanju za mala i srednja poduzeća

Poštovani,

Hvala Vam što ste odvojili vrijeme za ispunjavanje ovog upitnika čiji je cilj prikupiti informacije o najznačajnijim preprekama s kojima se mala i srednja poduzeća susreću u svakodnevnom poslovanju. Rezultati ove ankete bit će korišteni za pisanje diplomskog rada na temu: "Ključne prepreke razvoju poduzetništva u Republici Hrvatskoj".

Napominjemo da će prikupljeni podatci biti korišteni isključivo za interne analize, a bit će objavljeni jedino u formi zbirnih odgovora. Pojedinačni odgovori neće biti povezani s pojedincima ili tvrtkama. Anketna pitanja su preuzeta od Hrvatske gospodarske komore te su prilagođena za navedenu temu odnosno za mala i srednja poduzeća.

1. Kako biste ocijenili poslovnu i investicijsku klimu za mala i srednja poduzeća u Republici Hrvatskoj? *

- Poticajnom za poslovanje i ulaganje
- Nepoticajnom za poslovanje i ulaganje
- Ostalo:

2. U kojim područjima primjećujete najveće prepreke/opterećenje za Vaše poslovanje? *

Molimo označiti od 0 = nije prepreka, 1 = najmanja prepreka do 5 = najveća prepreka

	0	1	2	3	4	5
Pravna nesigurnost	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Porezne obaveze	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ostala neporezna davanja	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Administrativni troškovi poslovanja	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Radno zakonodavstvo	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Javna uprava	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pravosuđe	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Tržište rada

Pristup financiranju

3. Pravna nesigurnost: Što od navedenoga predstavlja najveće opterećenje / prepreke u vašem poslovanju? *

Molimo označiti od 0 = nije opterećenje, 1 = najmanje opterećenje do 5 = najveće opterećenje

0 1 2 3 4 5

Učestale promjene u pravnom okruženju

Promjena regulativa s retroaktivnim učinkom

Nepredviđeni period za prilagodbu na nove propise/zakone

Neusklađenost zakonskih i podzakonskih akata

4. Porezne obveze: Što od navedenoga predstavlja najveće opterećenje/ prepreke u vašem poslovanju?

Molimo označiti od 0 = nije opterećenje, 1 = najmanje opterećenje do 5 = najveće opterećenje

0 1 2 3 4 5

Česte promjene poreznih propisa

Neujednačeno tumačenje poreznih propisa na

različitim
razinama
zakonodavnih
tijela

Komunikacija s
nadležnim
poreznim
tijelima

Primjena
načela naplate
kazni poreznih
obveznika
zbog manjih
nepravilnosti
umjesto
načela
upozorenja

Neusklađenost
poreznih
propisa s
trenutnom
gospodarskom
situacijom
(npr. iznos
neoporezive
dnevnice
domaćih
poslovnih
putovanja i sl.)

5. Administrativni troškovi poslovanja: Što od navedenog predstavlja najveće opterećenje / prepreke u vašem poslovanju? *

Molimo označiti od 0 = nije opterećenje, 1 = najmanje opterećenje do 5 = najveće opterećenje

0 1 2 3 4 5

Broj procedura
potrebnih za
ispunjavanje
određenih pravila/
propisa

Visina
administrativnih
troškova
poslovanja

Vrijeme utrošeno
za ispunjavanje
određenih pravila/
propisa

Netransparentnost
administrativnih
troškova
poslovanja

Obaveza plaćanja
troškova koji nisu
povezani s
poslovanjem

6. Radno zakonodavstvo: Što od navedenog predstavlja najveću prepreku u Vašem poslovanju? *

Molimo označiti od 0 = nije prepreka, 1 = najmanja prepreka do 5 = najveća prepreka

0 1 2 3 4 5

Odredbe o
radnom
vremenu
(prekovremeni
sati i rad od
kuće)

Nedovoljna
fleksibilnost
odredbe o
obavezi
zapošljavanja
osoba s
invaliditetom

Neregularnost
rada na malim
poslovima

Potrebne
procedure pri

promjeni
radnog mjesta
(obavezni
liječnički
pregled, i sl.)

Brojne
administrativne
procedure
(evidencija
radnog
vremena,
podnošenje
JOPPD obrasca
na dan isplate
plaća i sl.)

☐	☐	☐	☐	☐	☐
-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

7. Tržište rada: Što od navedenog predstavlja najveću prepreku u Vašem poslovanju? *

Molimo označiti od 0 = nije prepreka, 1 = najmanja prepreka do 5 = najveća prepreka

0 1 2 3 4 5

Neusklađenost
sustava
obrazovanja i
tržišta rada

☐	☐	☐	☐	☐	☐
-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

Neusklađenost
kvota za uvoz
radne snage
za deficitarna
zanimanja s
realnim
potrebama
gospodarstva

☐	☐	☐	☐	☐	☐
-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

Nepostojanje
dualnog
sustava
obrazovanja

☐	☐	☐	☐	☐	☐
-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

Nedovoljno
poticajne
mjere aktivne
politike tržišta

☐	☐	☐	☐	☐	☐
-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

rada

8. Kako biste okarakterizirali hrvatsku javnu upravu? *

- Učinkovitom
- Neučinkovitom
- Ostalo:

9. Javna uprava: Što od navedenog predstavlja najveću prepreku u Vašem poslovanju? *

Molimo označiti od 0 = nije prepreka, 1 = najmanja prepreka do 5 = najveća prepreka

	0	1	2	3	4	5
Dugotrajnost rješavanja zahtjeva i nepoštivanje rokova	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Broj potrebnih postupaka za izdavanjem određenih dozvola	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Različito tumačenje određenih propisa na nacionalnoj i regionalnoj razini	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Netransparentnost	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Nedovoljna razvijenost sustava e-uprava	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Neumreženost nadležnih institucija	☐	☐	☐	☐	☐	☐

10. Pravosuđe: Što od navedenog predstavlja najveću prepreku u Vašem poslovanju? *

Molimo označiti od 0 = nije prepreka, 1 = najmanja prepreka do 5 = najveća prepreka

	0	1	2	3	4	5
Dugotrajnost rješavanja	☐	☐	☐	☐	☐	☐

sudskih postupaka						
Provedba presuda	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Nedovoljno poznavanje mogućnosti korištenja alternativnog rješavanja sporova	☐	☐	☐	☐	☐	☐

11. Što bi Vam od navedenog bilo od pomoći u poslovanju? *

Molimo označiti od 0 = ne bi pomoglo, 1 = najmanja pomoć do 5 = najveća pomoć

0 1 2 3 4 5

Pravovremene informacije o konkurenciji, promjenama zakona te mogućnostima financiranja	☐	☐	☐	☐	☐	☐
---	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

Pomoć u izlasku na strana tržišta (informacije o stranim tržištima, potencijalnim partnerima, propisima na ciljanom tržištu, organizacija B2B sastanaka, izaslanstva predvođena visokim dužnosnicima...)

Unapređenje sustava E-poslovanja i E-	☐	☐	☐	☐	☐	☐
---------------------------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

Uprave

Uvođenje
sustava dualnog
obrazovanja

Utjecaj na
zakonodavca
prijedlozima
kroz aktivno
sudjelovanje u
radu strukovnih
udruženja na
nacionalnoj i
međunarodnoj
razini

Alternativno
rješavanje
sudskih sporova

12. Jeste li upoznati s Akcijskim planom Vlade Republike Hrvatske za administrativno rasterećenje gospodarstva za 2019. godinu? *

- Da
- Ne
- Djelomično

13. Kojom ocjenom biste ocijenili Akcijski plan Vlade Republike Hrvatske za administrativno rasterećenje gospodarstva za 2019. godinu? *

Molimo ocijeniti od 1 = najniža ocjena do 5 = najviša ocjena

1 2 3 4 5

Naziv tvrtke *

Veličina tvrtke prema broju zaposlenia *

- Mala (do 50)
- Srednja (do 250)

Sjedište tvrtke (županija) *

PRILOG 2: ŽIVOTOPIS

OSOBNJE INFORMACIJE Hovorka, Joško

 Puškarićeva ulica 49, 10250 Zagreb (Hrvatska)

 098 1842 851

 josko.hovorka@yahoo.com

Spol Muško | Datum rođenja 02/05/1992 | Državljanstvo hrvatsko

RADNO ISKUSTVO

24/05/2015–24/05/2016 Prodavač u turističkoj agenciji
Bravo putovanja d.o.o.
Kruge 15, 10000 Zagreb (Hrvatska)
www.bravo.hr

Djelatnost ili sektor Turizam

19/12/2016–01/06/2018 Suradnik za administrativne poslove
INETEC - Institut za nuklearnu tehnologiju
Dolenica 28, 10250 Zagreb (Hrvatska)
www.inetec.hr

Djelatnost ili sektor Istraživanje i razvoj tehnologija za ispitivanje nuklearnih elektrana

20/11/2018–danas Suradnik u računovodstvu
Anet d.o.o. - autodijelovi, Zagreb (Hrvatska)
- knjiženje domaćih i inozemnih ulaznih računa
- provođenje usklade s kupcima i dobavljačima
- ostali administrativni poslovi

OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE

2007–2011 Ekonomist
I. Ekonomska škola, Zagreb (Hrvatska)

2011–2014 Stručni prvostupnik ekonomije
Ekonomski fakultet, Zagreb (Hrvatska)

2016–danas

Specijalistički diplomski stručni studij
Ekonomski fakultet, Zagreb (Hrvatska)

Jezici:

Materinski jezik

Hrvatski

Strani jezici

engleski

GOVOR		PISANJE
Govorna interakcija	Govorna produkcija	
B1	B1	B1

Računalne vještine:

- Word, Excel, PowerPoint
- Chrome, Internet Explorer, Mozilla Firefox
- Pantheon
- ERP (Analyticom)
- Globaladmin
- Paint net

